

På plads i Aarhus

HOUSEWARMING: 180 ansatte fra tre myndigheder har haft første arbejdsdag i en ny virkelighed, der langt fra er problemløs. ■

◉ Side 8

Flagdag er stadig vigtig

ANERKENDELSE: Vi må ikke glemme vores veteraner. Heller ikke selv om det ikke længere er de store kampbidrag, der marcherer. ■

◉ Side 9 og 28

Sig halloj til dørk og pøs

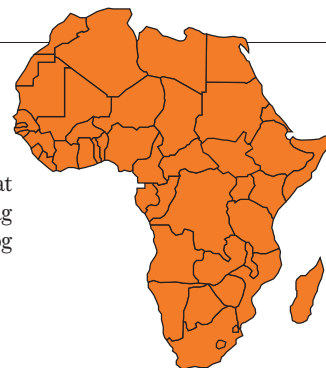
HAVETS BLÅ: Søværnet er blevet populært både blandt hærfolk og flyvere. Det har skabt behov for en ny uddannelse. ■

◉ Side 22

Afrikanske løsninger

REPORTAGE: Forsvaret bidrager til at skabe langsigtet stabilitet i verden. Tag med på besøg i Etiopien, Sydsudan og Kenya. ■

◉ Side 30-31

FORSVARSAVISEN

06

ÅRGANG 4 · SEPTEMBER · 2015

Selv den lækreste ret i feltrationen kan efter noget tid i terrænet blive en udfordring for smagsløgene. Tv-kokken Nikolaj Kirk og jæger Jørgen Skouboe fra DR-programmet Nak & Æd tester de nye feltrationer og giver tips og tricks.

Læs temaet på side 4-7

Sådan tuner du en feltration:

SWEEP OMRÅDET FOR RAMSLØG

KORT NYT OM FORSVARET

I AM

Veteraner skal kæmpe i Florida

SPORT: Omkring 30 danske veteraner sætter næste forår kursen mod Florida for at konkurrere ved den anden udgave af sportslegene Invictus Games. De første lege for skadede, sårede og syge veteraner blev afholdt i London i 2014.

Aleterne skal konkurrere mod omkring 500 atleter fra 13 andre lande. Sportsgrenene bliver atletik, bueskydning, cykling, roning, svømning, styrkeløft, kørestolsbasket, kørestolsrugby, sitting volley, tennis og triatlon. Ved legene i London vandt de danske veteraner 18 medaljer. ■

Flybaseret havmiljøovervågning udliciteres

UDBUD: Forsvarsministeriet udliciterer den flybaserede havmiljøovervågning, som Flyvevåbnet varetager i dag. Sundt Air, skal fra foråret 2016 overvåge de danske farvande for forurening af havmiljøet. Sundt Air varetager i dag miljøovervågning af kysterne i Norge. Udliciteringen er en følge af forsvarsforligets krav om konkurrenceudsættelse. Det er endnu ikke afklaret, om Forsvarets nuværende fly- og støttekapacitet til havmiljøovervågning vil blive reduceret, eller om kapaciteten skal anvendes til andre prioriterede opgaver i Forsvaret. Der er 10 dages frist for indsigelser, før aftalen underskrives. ■

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK

LÆS: 40 NYE KAPITLER OM C-130 SIDE 17

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Tema: Feltration

SIDE 4-7

Indland

SIDE 8-11

Udland

SIDE 12-13

Forskning og analyse

SIDE 14-15

Materiel

SIDE 16-17

Arbejdspladsen

SIDE 18-19

Udannelse og karriere

SIDE 20-23

Sport og sundhed

SIDE 24-25

Kultur og identitet

SIDE 26-27

Navne

SIDE 28-29

Set udefra

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Hold 17 udsendt i antipirateri-operation

OCEAN SHIELD: Den 10. september kaster støtteskibet Absalon trosserne på Flådestation Frederikshavn for at sejle mod Det Indiske Ocean. Her skal skibet frem til juletid indgå i NATOs Operation Ocean Shield, der bekæmper pirateri ud for Østafrika. Besætningen på Absalon er hold 17 af de besætninger, som har været udsendt for Danmark i antipiraterioperationer. Første hold var med Absalon i august 2008. I mellem tiden har søsterskibet Esbern Snare og fregatten Iver Huitfeldt også været udsendt til Det Indiske Ocean. ■

Nye wing-chefer i Flyvevåbnet

CHEFSKIFTE: Hos både Air Transport Wing (ATW) i Aalborg og ved Fighter Wing (FW) i Skrydstrup er der skiftet ud på den øverste lederpost. Den 10. august 2015 forlod oberst Karsten F. Jensen (KAJ) posten som chef for ATW til fordel for en stilling som vicechef i Flyverstaben under Værnsfælles Forsvarskommando. Ny midlertidig chef er oberstløjtnant Martin Aa. Friis (AMI), som i en del år har været chef for operationsafdelingen samme sted. Hos jagerfly-eskadrillerne i Skrydstrup er den nye chef oberst Anders Rex (ERA), som tiltrådte den 1. september 2015. Han kommer fra en stilling som chef for Flyvevåbnets Taktiske Stab. Han afløser oberst Lars Smedegaard Kjølner (MAR). ■

Skybrudssikring af det gamle Nyboder

REGN: Hovedstadsområdets Forsyningsselskab, HOFOR, er i gang med at sikre hovedstaden mod skybrud på baggrund af erfaringerne fra det store skybrud 2. juli 2011. Herunder skybrudssikres også området omkring Nyboder. Der har været vand i boligerne ved Tigergade og Suensonsgade, da disse ligger lavere end de resterende huse, men vandet kan fint passere fra de resterende dele af Nyboder takket være høje kantstene og fald mod den lavtliggende ende. I etape 2 vil der derfor formentlig blive etableret nye større brønde for at sikre bedre afløb fremover. ■

FOTO: HKIC

Topchef på besøg

USA's højest rangerende officer, general Martin Dempsey, som er "US Chairman of the Joint Chiefs of Staff" og præsidentens militære rådgiver besøgte Danmark 16-18. august. Han holdt bl.a. en briefing og svarede på spørgsmål fra kadetterne på Hærens Officersskole om fremtidens udfordringer. ■

KASTELLØBET

Løb for de sårede soldater

Forsvarsminister Carl Holst og statsminister Lars Løkke Rasmussen var to blandt mange ministre og andre politikere, der den 18. august løb med i Kastelløbet. Overskuddet fra løbet i og omkring det smukke fæstningsværk i København går til idrætsprojekter for sårede soldater og til en udflugt for soldater med PTSD og deres familier. Ud over politikerne og en gruppe sårede soldater deltog ca. 900 løbere. Foto: Jørgen Barløse.

DET DANSKE F-16 BIDRAG ER PÅ VEJ HJEM

Forsvarschefen anbefaler omkring et års pause til danske kampfly.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

MISSION Forsvarets piloter og flymekanikere er på vej hjem fra Irak. Dermed er der sat foreløbigt punktum for det danske F-16 bidrag til krigen mod ISIL. Det er blevet til mere end 490 missioner. De danske fly har fløjet Close Air Support-missioner (CAS), hvor flyene er indsat som luftstøtte til styrker på landjorden. Det har betydet for eksempel overvågningsopgaver og bombninger af mål.

Missionerne og ikke mindst den nødvendige vedligeholdelse af flyene har kostet mange kræfter. Derfor har forsvarschefens militærfaglige vurdering

været at indstille til en pause på mindst et år.
- Min militære anbefaling går på, at man nok skal bruge i omegnen af et år, minimum, for at være klar igen, siger forsvarschefen, general Peter Bartram og fortsætter:
- Helt grundlæggende er Flyvevåbnet dimensioneret til at kunne udsende de her flybidrag i 12 måneder over en tre-årig periode. Det er det, vi er skruet sammen til. Så helt naturligt vil enhver struktur blive presset, hvis den skal levere mere, siger han.

Politisk afgørelse

I sidste ende er det op til Folketinget at træffe afgørelse om og i givet fald hvornår, de danske

fly skal genindsættes. Eller om Danmark skal bidrage med andet i stedet. Pt er der en delegation i CENTCOM i USA for at afklare behov og muligheder.

Det danske F-16 bidrag til Operation Inherent Resolve, som er fællesbetegnelsen for krigen mod ISIL, består indtil oktober, hvor mandatet udløber, af syv fly (hvoraf tre er i logistisk reserve) og op til ca. 140 mand. Lige nu er ca. 90 mand udsendt. Den præcise hjemkomst dato er endnu ikke afklaret. Udover F-16 bidrager Danmark lige nu med et 124 mand stort bidrag fra Hæren, som uddanner, træner og rådgiver de irakiske sikkerhedsstyrker i blandt andet skydning, førstehjælp, føring og stabsarbejde. ■

OPGAVEN ER ANDERLEDES, FORDI VI REDDER LIV

Challenger-flyet fra Air Transport Wing Aalborg på opgave. Foto: ATW

I tolv dage i juli var et dansk Challenger-fly været med til at øge EU's tilstedeværelse i Middelhavet. Hold 2 tog af sted i august.

AF JULIA LIBERATI / VFK

BÅDFLYGTNINGE I den seneste tid har bådflygtninge jævnligt sejlet fra Nordafrika over Middelhavet for at komme til Europa. FRONTEX, EU's grænseagentur, har iværksat Joint Operation Triton i et forsøg på at forhindre drukneulykker med de overfyldte både. I juli bidrog et Challenger-fly for første gang til operationen.
- Vores opgave har været at overvåge og patruljere skibstrafikken i området omkring Sicilien, Lampedusa samt syd og øst for Malta, fortæller chefen for det danske bidrag, major Lars Munkholm.

Der er i forvejen 22 personer udsendt fra Danmark til at støtte Joint Operation Triton, der begyndte i 2014. Operationen har til opgave at støtte Italien med at kontrollere de europæiske ydergrænser og afhjælpe flygtningeproblemer i Middelhavet.

Forskel i mentaliteten

På den tolv dage lange operation fløj den danske Challenger i alt syv ture ud over Middelhavet for at patruljere, dokumentere og fotografere skibstrafikken.

- På missionen har vi fløjet, som vi gør, når vi er på hav- og miljøflyvninger i de danske farvande, og når vi flyver fiskeriinspektion i Nordatlanten. Med vores radar og kamera tager vi billeder af skibstra-

fikken, og hvis vi mener, det er flygtninge, sender vi informationerne til Frontex, der tager stilling til, hvad der videre skal ske, siger Lars Munkholm.

Men selvom opgaven ligner den, en Challenger-besætning løser normalt, og den største forskel ligger i temperaturen, flyet flyver i, er der en forskel i den mentale tilgang til opgaven.

- Det forholdsvis specielle i den her opgave har været, at vi har kunnet hjælpe mennesker, der har haft det dårligt og været i nød, siger Lars Munkholm.

Stærkt fly med stor rækkevidde

Det var især på en af opgaverne, at besætningen på den danske Challenger gjorde en forskel for en af de både, der sejlede med flygtninge i Middelhavet.
- Vi opdagede et skib med flygtninge, som vi holdt øje med, imens vi guidede et andet skib derhen. Vi overvågede hele episoden, til alt var under kontrol, fortæller Lars Munkholm.

Og det danske Challenger-bidrag har da også været til hjælp for Frontex' operation i Middelhavet.
- Vi kan flyve stærkt og komme langt omkring, og vi leverer et godt produkt med de midler, vi har. Italienerne har været glade for at have os med, siger Lars Munkholm. ■

Læs Major Munkholms kommentar på denne side.

KOMMENTAR

Danske øjne på nødstedte bådflygtninge

Riing, riing, riing ... Telefonen ringer, klokken er 05.25. Vi er på Sicilien, cirka 20 minutter fra Sigonella Air Base, og opkaldet er fra Frontex International Coordination Centre Rome, EU's grænseagentur. De vil have os og vores Challenger-inspektionsfly på vingerne hurtigst muligt. Vi skal søge efter et skib med 200-300 bådflygtninge i farvandet sydøst for Sicilien.

Resten af besætningen alarmeres, og turen går mod Sigonella-basen, hvor flyet er parkeret. Samtidig er den indledende planlægning og briefing gået i gang. Flyveplanen sendes igen nem det italienske operationsrum, og flyet bliver klargjort. Kort tid efter er vi klar til afgang.

Vejret er godt: Ingen skyer og næsten ingen vind. Få minutter efter take-off er vi ude over havet øst for Sicilien, og vi kan begynde vores patruljering. Vi siger farvel til Sigonella og goddag til først "Roma" og siden "Malta Control" på radioen. Systemoperatørerne styrer radar, kameraer, FLIR m.v. under patruljeringen – de kontrollerer alt, vi flyver forbi; det viser sig at være primært fiskere og sejlskibe.

Efter godt en times patruljering sætter vi kursen mod den østlige del af den italienske zone. Kort tid derefter opfanger radaren et signal i området, og vi lokaliserer det skib, vi søgte efter. Det er fyldt med bådflygtninge. Vi får at vide, at skibet Poseidon fra den svenske kystvagt - der også er en del af Operation Triton - skal forestå redningsaktionen. Vi bliver i området og overvåger flygtningeskibet, indtil Poseidon ankommer, samtidig med at vi sender billeder af skibet til dem, så de kan forberede sig bedst muligt undervejs.

Poseidon gennemfører en redningsindsats efter bogen, og vi fortsætter vores patruljering. Efter godt fem timer over Middelhavet sætter vi igen hjulene ned på Sigonella Air Base i visshed om, at vi har gjort en forskel for mange mennesker i en vanskelig situation. Vi er snart klar igen til næste mission under Frontex Operation Triton.

Danmark har stillet et CL-604 Challenger fly til rådighed for EU's grænseagentur, Frontex, i foreløbigt to perioder henover sommeren. Missionen er overvågning og patruljering af EU's sydlige grænse omkring Italien og Malta. Bidraget består, udover flyet fra Air Transport Wing Aalborg, af en besætning på fem, heraf to piloter, en tekniker og to systemoperatører. Dertil kommer en support medarbejder på jorden, samt en forbindelsesofficer i missionens hovedkvarter i Rom. ■

Lars Munkholm
major
chef for Hold 1 til FRONTEX

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

Foto: FLVFOTO

UDGIVES AF
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
generalløjtnant Per Ludvigsen
viceforsvarschef

REDAKTØR
Vickie Lind - vickie@mil.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K
Telefon +45 4567 3444
www.forsvaret.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FORSIDEFOTO: Sara Skytte
redaktion afsluttet 24. august 2015
Copyright Forsvaret 2015

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra FE om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personellgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 28.000

NYE FELTRATIONER

Som annonceret i foråret er der nu kommet et nyt udvalg af retter i de danske feltrationer, og nye fabrikater af en del af tilbehøret som proteinbarer og diverse snacks. Det betyder, at du allerede ved næste øvelse eller udsendelse kan få en af de nye retter, for Feltkostpakkeriet i Varde producerer de nye rationer på livet løs. Arbejdet med at modernisere feltkosten har stået på siden den danske indsats i Afghanistan gjorde det åbenlyst, at den gamle ration ikke indeholdt nok energi og var uegnet til det varme klima.

RATIONER PAKKES I POSER EFTER NYTÅR

De fleste soldater har nok konstateret, at den papkasse som feltrationer leveres i, passer dårligt i en almindelig oppakning. Forklaringen på, at rationerne overhovedet pakkes i papkasser er, at der er nemmest at håndtere i den logistiske kæde fra pakkeriet og ud til slutbrugeren. Men - for at gøre det praktisk for soldaterne, arbejder feltkostpakkeriet i Varde på at fremskaffe et samleband, hvor rationerne i stedet pakkes i plastikposer i lighed med flere af de andre nationers. Den omstilling involverer en del udskiftning af maskinparken og forventes gennemført fra nytår.

NEJ, JACOB HAUGAARD INDFØRTE IKKE NUTELLA

De fleste husker nok Jakob Haugaards valgløfte fra folketingsvalget i 1994 om "Nutella i feltrationerne". Den folkekære komiker blev som bekendt valgt ind, og umiddelbart efter kom der faktisk et nutellalignende produkt i feltrationerne, hvilket - fejlagtigt - kobles til hans ellers sympatiske hjertesag. Sandheden er nemlig, at chokoladepålægget allerede var under indfasning da valgkampen rasede, og at det blev indført imens Jakob Haugaard sad i Folketinget, kan tilskrives et rent tilfælde. Chokoladecremen blev i øvrigt udfaset igen i forbindelse med den forrige revision af feltrationerne i 2009/2010.

FÅ INDFLYDELSE PÅ UDVALGET AF RETTER I FELTKOSTEN

Af praktiske årsager skal de enkelte retter i feltrationer bestilles hjem i temmeligt stort antal, og derfor er der også grænser for, hvor mange forskellige varianter, Forsvaret kan tilbyde. Til gengæld er udvalget af hovedretterne sammensat sådan, at der burde være noget for enhver. Når det er sagt, så er aftalen med leverandøren lavet sådan, at udvalget kan laves om efter behov, og netop derfor har du som soldat mulighed for at gøre din indflydelse gældende. I løbet af efteråret vil der være et lille spørgeskema i feltrationerne, hvor du kan give din mening til kende, og skulle der vise sig at være stor utilfredshed med Spicy Chicken, Cheese Topped Potatoes, Meatsticks eller noget helt andet, så er det ikke værre end at de må vige pladsen til fordel for en anden ret.

GIDER RIGTIGE MÆND SPISE DADLER OG INGEFÆR?

Otte år og en masse ressourcer er brugt på at udvikle feltrationen til at være ligefrem kampafgørende. At den duer, bekræftes af soldaterne i felten, der bruger kalorier som en Tour de France-rytter. Men de små dadelbaserede madbarer er mere nødvendige end decideret lækre.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

BRÆNDSTOF Når man ligger sulten i en ørkengrøft, hiver man ikke lige sit kokekar frem og åbner en Beauvaisdåse og et brev kartoffelmos. Det skal gå stærkt, det skal være hygiejnisk, soldaten skal ikke bruge sit drikkevand til at gøre grejet rent bagefter og frem for alt skal soldaten have den rigtige kombination af kulhydrat og protein.

Chefen for udviklings- og studie-sektionen ved Center for Idræt, major Klaus Gabriel Sørensen, har derfor forelsket sig i madbarer, som er baseret på dadler og med for eksempel ingefær og kokos som smags giver. -Den kan ikke erstatte et helt måltid, men den giver en god mæthedsfornemmelse i et stykke tid. Den kan være decideret kampafgørende, siger Klaus Gabriel Sørensen.

-Og så er den ikke så svær at spise på farten som figenstangen, der desværre har tendens til at tapetsere ganen, konstaterer han.

Begejstringen for barerne har dog kunnet ligge på et meget lille sted i soldaternes hjerte. Folk var virkelig modstandere af dem, da de blev introduceret tilbage i 2008, husker Klaus Gabriel Sørensen.

-Det kan vi ikke spise, lød meldingen. Men det har ændret sig gradvist, og jeg kan huske en af de argeste modstandere kom tilbage fra patrulje og indrømmede, at "for helvede, hvor giver det god energi, når jeg er ude".

Mest energirige nogensinde

For Klaus Gabriel Sørensen er det en hjertesag at skaffe soldaterne den absolut mest præstationsoptimerende ernæring. Og når der er dadler og kokos,

Major Klaus Gabriel Sørensen har viet en stor del af sit arbejdsliv de seneste otte år til at udvikle feltrationer til sine kolleger i Forsvaret. Foto: Emma Kirketerp.

Uden mad og drikke... Foto: Carsten Sandberg.

er det ikke for at straffe nogen. Tværtimod er version 2 af den nye feltration Forsvarets hidtil mest energirige nogensinde.

Baggrunden for overhovedet at starte projekt ny feltration skal findes tilbage i 2007. Dengang konkluderede en rapport, at de danske soldater i Afghanistan tabte alarmerende mange kilo, når de var udstationeret. En reduceret kampvægt på 10 kilo var ikke usædvanligt. Problemet var at den gamle feltration på det tidspunkt havde over 30 år på bagen og var voldsomt upraktisk at have med i felten og i øvrigt var fokuseret omkring to hovedmåltider. I kamp handler det snarere om at have en konstant tilflydning af brændstof.

Projekt ny feltration tog udgangspunkt i den amerikanske rations genialitet hvad angår opvarmning af mad (resten var ikke brugbart, da der er alt meget sukker og for lidt protein i), og den norske feltrations satsen på tørkost, hvor der kun skal tilsættes varmt vand for at få et måltid mad.

Tunet husmandskost

Tilsammen inspirerede de til den ration, der blev indført i 2010, og som nu er toptunet. Feltrationer bliver fremover løbende optimeret for eksempel ved udskiftning af hovedmåltider eller tilføjelse af flere varianter inden for de forskellige produkter i rationen. De helt overordnede tanker for projek-

tet var at skabe optimeret sportskost til soldaterbrug. Eller husmandskost i sportsversion. De to centrale partnere i projektet har helt fra starten været FMI og Center for Idræt. En civil ernæringskonsulent med fingeren på pulsen har desuden været engageret for at sikre, at alle produkter var så næringsrigtige som overhovedet muligt. Nok så vigtigt har soldater ageret smagsdommere gennem hele forløbet og leveret brugeranalyser baseret på de såkaldte organoleptiske værdier: Smag, duft, konsistens og udseende. Fik produkterne for lav en score, kom de simpelthen ikke med i de endelige rationer.

-Det nytter selvfølgelig ikke at give soldaterne mad, som de ikke vil spise. Omvendt forsøger vi også at lære dem, at mad er medicin. Man er nødt til at se kroppen som en motor, og har man bare det mindste respekt for sin motor hælder man også det rigtige drivmiddel på, og man husker også at skifte olie. Ligesom vi i Forsvaret alle gerne vil have det bedste materiale, skal man heller ikke give sin mave junk. Det nytter ikke noget, hvis man skal gennemføre et Tour de France, og det gør det heller ikke, hvis man er soldat og i ekstreme tilfælde skal have tilført 32.000 kilojoule om dagen for at fungere optimalt, siger Klaus Gabriel Sørensen.

I løbet af projektet har man ikke bare taget eksisterende produkter for

Michael Nordahn Clausen

Gad vidh vor meget afm aden er halal slagtet???

Forsvaret

Kødet kommer ikkê ra halalslagtedød yr.

Camilla Drejer

Men hvad gør man,h við er er en som ikkê åler gluten.J egh ar tænkt på det fordi jeg har glutenallergi!!!!

Forsvaret

HejC amilla,d er vilo gså være n løsning for allergikere.

Jens Kristian Kristensen

Dê an få ChiliK lauss orh onsulent.... Så rykker det!

gode varer. Forsvarets krav har været så specielle, at de faktisk har skabt en trend indenfor ready to eat produkter. -Da vi begyndte på projektet, ønskede vi os madbarer og proteinbarer på 25 gram. Det var der meget få, der kunne levere. De fleste vejede 60-70 gram, og det kan man faktisk dårligt tygge sig igennem. Men det lykkedes os at få de størrelser, vi gerne ville have, og jeg fornemmer, at vi har skabt nogle trends blandt producenterne og i sidste ende også civile forbrugere, siger Klaus Gabriel Sørensen.

I dag er man landet på en vægt på 35 gram, og på den måde er feltrationen i stadig udvikling. Det samme gælder hovedretterne, der findes som wet pouch og kan spises opvarmet eller direkte ud af posen og som frysetørret, der kræver tilsætning af vand. Udviklingsarbejdet, der ifølge Klaus Gabriel Sørensen har været et særdeles givende samarbejde med seniorsergent Stefan Hoffmann fra FMI, har ført til et samlet produkt, der får andre nationers soldater til at spærre øjnene op. Og for den sags skyld også den civile verden. -Jeg tror egentlig, Forsvaret kunne gøre en god forretning ud af at producere feltrationen med henblik på salg. Det er jo mad, der er sportsoptimeret til feltbrug. Og det er der generelt stor interesse for. ■

FORSVARET PAKKER SELV SINE EGNE MADPAKKER

Feltkostpakkeriet er Forsvarets sidste egentlige produktionsvirksomhed og har overlevet både konsulenternes skarpe blik for udliciterbare opgaver og konkurrencen med andre landes feltrationer.

TEKST OG FOTO: RUNE DYRHOLM / VFK

PRODUKTION I et tidligere NATO-depot lidt uden for Varde står seks pakkedamer ved et transportbånd og putter hver deres lille pose ned i de velkendte brune papkasser. Spicy chicken, müsli med hindbær, tandbørste, tun med lime, grov brød, proteinbarer og så en snack. For enden af båndet bliver de samlet i bundter af tre og sat på en palle. Det bliver til godt og vel 30 tons feltrationer på en almindelig arbejdsdag. I Danmark har vi så godt som altid selv pakket vores rationer, og det giver visse fordele fremfor at købe dem i udlandet eller ved et civilt firma.

- Jeg tror især det skyldes, at vi er meget fleksible, og med kort varsel kan levere det, enhederne ønsker, når de ønsker det. Vi kan også lave specielle varianter eller ændringer i sammensætningen af kosten, hvis det er nødvendigt. Den fleksibilitet forestiller jeg mig ikke der er, hvis det var et stort udenlandsk selskab eller et andet lands forsvar, der leverede det hele færdigpakket. Det fortæller Elsebeth Andersen, der siden 2001 har været daglig leder af Feltkostpakkeriet.

- I en overgang havde vi norske rationer i sortimentet, og dem var soldaterne også glade for til at starte med, men efterhånden var der også mange ting, der skulle ændres i dem. I modsætning til danskerne er nordmændene jo meget glade for sådan noget som fisk og hyldebærte, men den slags kunne simpelthen ikke afsettes her i Danmark, fortæller Elsebeth Andersen.

Selvom Elsebeth og pakkedamerne ikke har direkte indflydelse på indholdet i feltrationerne - det bliver styret fra Forsvarets Materielstyrelse - så kan de alligevel godt komme med input til, hvad der er god afsætning i, og hvad der ikke er.

- Vi kunne for eksempel se, at soldaterne ikke ville have den nøddemix med cashewnødder og mandler, der var i tidligere. De lå simpelthen i bunker inde i containerne, når de kom tilbage fra øvelserne. Så nu kommer der saltede peanuts i i stedet for, og det forestiller jeg mig, der er bedre afsætning i. Sådan noget som rugbrød ville de faktisk heller ikke have under øvelser herhjemme, men ude på missionerne, var det en anden sag. Der ville de gerne have rugbrød, fortæller hun.

Elsebeth Andersen har siden 2001 været daglig leder af Feltkostpakkeriet i det tidligere NATO-depot ved Varde.

Hvert år pakker damerne ved transportbåndet 180.000 feltrationer, som først og fremmest bliver spist på øvelser herhjemme, og i modsætning til, hvad de fleste sikkert forestiller sig, så går der ikke flere år fra maden er pakket, til den bliver fortæret. - Vi laver først og fremmest feltrationerne på bestilling fra enhederne, så vi ved at de faktisk skal bruges. Vi har af og til lidt på lager, men ikke mere end at rationerne højst ligger et halvt år inden de bliver spist, fortæller Elsebeth.

Færre variationer

De nye produkter til feltrationerne er henover sommeren begyndt at ankomme til feltkost-

pakkeriet for at blive pakket, og for damerne ved transportbåndet betyder de nye varianter af feltrationerne også, at der bliver færre stop i produktionen. - De nye rationer er noget nemmere at pakke, fordi det kort fortalt kun er hovedretten og morgenmaden, der varierer - resten er faktisk ens. I de gamle feltrationer var der mange flere små variationer som fik kaloritallet til at gå op. Når det tager i omegnen af en halv arbejdsdag, at omstille produktionslinjen fra en variant til en anden, så betyder det rigtigt meget, at der er nu alt i alt bliver færre forskellige.

Der vil dog stadig blive lavet varianter til for eksempel glutenallergikere, og så kommer

der en særlig vinterration som kan rekvireres fra 1. november til 1. april, eller hvis man skal til Grønland eller andre kolde steder. I den er der en ekstra middagsret og en sandwich i, så der er nok kalorier til at klare kulden.

- I fremtiden kan det i øvrigt være, at også norske eller svenske soldater, kommer til at sætte tænderne i danske feltrationer, for de har vist interesse for den, og derfor håber vi også, at der bliver åbnet op for at feltkostpakkeriet kan sælge sit produkt til andre lande, slutter Elsebeth. ■

Sådan ser den nyeste udgave af feltrationen ud. Indholdet opdateres løbende. Foto: FLV Foto.

PEP DIN FELTRATION

Nikolaj Kirk, kokken fra DR-programmet Nak & Æd, har prøvesmagt en feltration og giver dig opskriften på, hvordan du kan peppe retterne op med ingredienser fundet i naturen.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

ÆD Efter fjorten dage på øvelse kan den gastronomiske oplevelse ved en feltration falme. Men fortvivl ikke. For med et primussæt og disse enkle tips fra Nikolaj Kirk, kokken fra tv-programmet Nak & Æd, kan du genoplive rationernes kulinariske glæde.

Frugtmüsli med hindbær

Ekstraudstyr

- En håndfuld vilde bær, for eksempel hindbær eller brombær alt efter sæsonen
- 1 dl friskmalket mælk, hvis du tilfældigvis skulle støde på en ko
- Vandmynte

- Grøden smager godt, selvom den er en anelse til den søde side til min smag. Jeg ville godt have haft muligheden for selv at søde med sukker eller honning efter behov. Men med en deciliter friskmalket mælk, vilde bær og vandmynte ville det blive et gudemåltid, spår Nikolaj Kirk.

Fuldkornsbrød med paté

Ekstraudstyr

- Salt
- Peber
- Flyvemyrer

- Brødet er røvsygt, tørt og kedeligt, og patéen måtte godt have været grovere. Mange vil nok synes, at den smager OK, men jeg er ikke så meget for smørrebrød. Men hvis man fandt nogle flyvemyrer, ristede dem på en pande, indtil de bliver sprøde og så toppede maden med dem, ville jeg godt være med.

Hovedretten biryani med kylling og grøntsager (Bør nydes varm)

Ekstraudstyr

- Vand
- Salt
- Hindbærsyltetøj
- Tørrede tranebær
- Vilde æbler
- Ramsløg

- Den er godt krydret, og der er OK med bid i den. Jeg ville hellere end gerne have den med på en af mine egne ture, men jeg kunne ikke drømme om at servere den for en inder, siger Nikolaj Kirk.

Selvom Nikolaj Kirk er tilfreds med efterligningen af den adelige indiske ret, ville den ikke tage skade af en omgang grov chutney og lidt grønt. Sweep området for ramsløg, snit dem og kog dem sammen med retten. Skær de vilde æbler i grove stykker, tilsæt vand, salt, syltetøj og tørrede tranebær og kog det til en kompot.

Hovedretten cevapcici kødruller og ris

Ekstraudstyr

- Lidt vand
- Salt
- Peber
- Svampe, for eksempel kantareller ristet på panden
- Vild timian

- Den er jeg godt nok ikke vild med. Den smager af vandet fra dåsemajs. Jeg ville have svært ved at kalde sådan en gang klisterfars for kødruller. Det er nok en af de retter, jeg ville bytte væk, konkluderer Nikolaj Kirk efter at have sat tænderne i risretten. Ovenstående ingredienser kan med fordel tilsættes for at camouflere smagen af dåsemajs, eller drop det helt og pløk en fugl i stedet, lyder rådet fra Nikolaj Kirk. ■

...MEN HVOR ER SNACKS'ENE???

- Der er frygtelig lidt med snacks. Hvis jeg var ude og brænde energi af, ville jeg spise dobbelt så mange, siger Nikolaj Kirk og mærker på den lille pakke med rosiner.

- Når det er ved at gå galt, og tingene spidser til, er det rart at tage noget frem og gnaske på. Noget, der kan skabe glæde, styrke moralen og sammenholdet. Det virker altså ikke med tørrede tranebær. Når det gælder snacks, må det ikke blive for helseagtigt, og med rawbites, rosiner, tørrede tranebær og grovkiks er vi lidt derhenne ad. Når man er presset, har man ikke brug for noget, en ernæringsekspert har sat sammen. Enten skal man synde eller også skal man ikke, så jeg mangler noget god chokolade og noget stærk lakrids.

Brombær

Kantareller

Vild timian

Hindbær

Ko /m ælk

Ramsløg

Flyvemyre

Vandmynte

FOTO: SARA SKYTTE

NAK & AED: EN FELTRATION

INDHOLDET I DEN NYE FELTRATION:

Morgenmad, aftensmad, chokoladebar, chokoladedrik, energibar(RAW), energidrik(2), fisk(2), frugtgrød, grovbrød(2), kiks, marmelade(2), nødder, paté(2), proteinbar, peanutbutter, rosiner, spicy sauce, tørret frugt, kaffe, te.

UDVALGET AF RETTER I DEN NYE FELTRATION

Morgenmad

müesli.
müesli, hindbær.
müesli, jordbær.
müesli, chokolade

Frysetørrede hovedretter

Kylling med ris.
Oksekød med kartoffelmos.
Pasta bolognese.
Kylling i karry med ris.
Cheese topped potatoes (vegetar).
oksekød med pasta og grøntsager.
Kylling, spicy med pasta.
pasta carbonara.

Præfabrikerede hovedretter(Wet Pouch)

Chili con carne.
Kylling med champignon og pasta
Kylling sur/sød med ris.
Meatsticks(svinekød) med ris
Kylling Biryani med grøntsager.
Kikærter med karry, løg og kartofler (vegetar)
Kødboller med spaghetti.
Pasta bolognese.
Frugt, kaffe, te.

Scan koden og se
tv-indslaget om de
nye feltrationer på
forsvaret.dk.

Jægeren Jørgen Skouboe fra Nak & Aed har spist rotter, muldvarper, måger med mere, men har aldrig sat tænderne i en helt almindelig dansk feltration. Derfor satte Forsvarsavisen ham til at tygge sig vej igennem én og til at komme med kulinariske fif til soldaterne, hvis de engang må se sig nødsaget til at spise noget fra den vilde natur.

TEKST OG FOTO: RUNE DYHRHOLM / VFK

NAK

Jørgen:

Hvad siger du til udbuddet af retter?

Jeg kan se, at der er en vegetarret - noget med kikærter. Jeg kan simpelthen ikke forestille mig, at der er en soldat, der er vegetar. Jeg tror også meget på, at vi skal have noget fedt, og vi er jo også født med hjørnetænder. Jeg kunne også godt savne en øl, for de virker så beroligende. Men jeg kan også godt se, at hvis der var én øl i, så ville man også straks savne, at der var nogle flere.

(Jørgen vælger at smage kødboller i spaghetti)

Det er skidegodt - det synes jeg faktisk. Kødet er rigtig godt. Jeg ville ikke pive over det her. Kødbollen er helt klart kød, og ikke melet som en traditionel kødbolle. Synsmæssigt minder det selvfølgelig om dåsemad, som det jo også er, men jeg syntes bare det at spise sund dåsemad er kanon. Den der skræk for at spise dåsemad er der slet ikke nogen grund til, synes jeg. Der bliver lavet masser af god langtidsholdbar mad, og selv om vi laver meget fra bunden i programmerne, så er det jo også en leg, som der slet ikke er tid til, når vi snakker om mad til soldaterne.

Hvad ville du råde soldaterne til at gå efter, hvis de skulle klare sig selv ude i naturen?

Altså først og fremmest synes jeg, at meget af alt det med urter fra naturen er ret overvurderet. Det er da meget sjovt at vide, at man kan spise skvalderkål, men hvis man skal spise en hel sæk om dagen, så er det jo ikke så interessant. Men hvis jeg var soldat og manglede noget at spise, så ville jeg helt klart gå efter en husmår. En husmår er helt klart det bedste dyr jeg har smagt af dem, som vi kalder "taberdyr", altså dem som de fleste ikke gider at æde. Det var en superkøle - mørt og lækker, selvom der godt nok ikke er til fire mand i sådan en husmår. Sådan noget som en grævling eller mink smager faktisk også rigtig godt. Grævling er godt nok fredet i Danmark, men vi fik en i Sverige, hvor der er mange af dem. Jeg syntes også, at de store brune måger

er lækre, og jeg serverede faktisk mågebryst, da jeg scorede min kone for 25 år siden. Men kommer der en husmår igen, så æder jeg den.

(Jørgen smager på vegetarretten cheese topped potatoes.)

Hmm, der er ikke ligefrem umami over den her. Nikolai vil nok sige noget i retning af, at der mangler et strejf af honning eller lidt citronskræl. Men det er en "overlever", som jeg ville spise, hvis jeg virkelig havde været ude at arbejde og ikke skulle sidde og nyde maden.

Er der noget du beslutter vil fraråde soldaterne at spise?

Det værste dyr jeg har spist - ikke fordi det var et ulækkert dyr, men bare uspiseligt - det var en vaskebjørn. Den har et kæmpetykt fedtlag på 3-4 centimeter, og dens kød er meget trevlet og tørt. Det spiller bare ikke. Vi har også spist en ræv, men der var det nok chilien, der gjorde, at jeg ikke kunne lide den.

Har du aldrig følt ubehag ved at skulle spise noget "utraditionelt"?

Jeg har både skudt og spist bavianer og bavianhoveder, som jo ligner mennesker, og det rører mig overhovedet ikke. Men der er én ting, som jeg bare ikke kunne li', og som jeg ikke vil anbefale nogen at prøve at spise, og det er dræbersnegle. Vi pandestegte dem rullet i lidt rugmel, og bare den der tanke, da jeg skulle til at tygge i den.... den der lever- eller jernsmag, da jeg bed i den - jeg var simpelthen ved at brække mig. Der er ikke noget at sige til, at den ikke har ret mange naturlige fjender. ■

+ Svært begejstret for proteinbarene, kødboller i spaghetti, spicy chicken og energidrikken.

- Ikke begejstret for tun med lime, cheese topped potatoes og vil hellere have haft rugbrød end grovfløte. Savner desuden cigaretter i feltrationen.

EN FLYTNING MED KONSE- KVENSER

Mandag den 3. august var første arbejdsdag i Århus for tre store myndigheder. Den politiske beslutning om at flytte myndighederne fra Sjælland til Århus har betydet et farvel til mange medarbejdere.

Mandag den 3. august var der housewarming i Sødalsparken i Aarhus, hvor staben ved henholdsvis Forsvarets Sundhedstjeneste, FSU, Forsvarets Forsyning Depot og Distribution, FDD, samt Forsvarets Hovedværksteder, FHV nu har domicil. Foto: Morten Fredslund.

TEKST OG FOTO: MORTEN FREDSLUND / PRESSEBUREAUET

FLYTNING

Det er en politisk beslutning fra april sidste år, der ligger bag den store flytning af stabene ved henholdsvis Forsvarets Sundhedstjeneste, FSU, Forsvarets Forsyning Depot og Distribution, FDD, samt Forsvarets Hovedværksteder, FHV.

I alt er eller vil omkring 180 arbejdspladser være omfattet af flytningen til Sødalsparken i Brabrand, hvor de tre stabe er rykket ind i det tidligere hovedsæde for den nu nedlagte Søværnets Operative Kommando, SOK. Tæller man de øvrige militære myndigheder på adressen med – bl.a. Militærpolitiet i Aarhus, Marinehjemmeværnsdistrikt Vest, HR Partnerelement og Serviceområde Aarhus – når det samlede antal medarbejdere op over 250.

Men flytningen er ikke sket uden omkostninger. Alle tre stabe har mistet mange medarbejdere, som ikke har ønsket at skifte arbejdssted fra Sjælland til Jylland, og tabet af kompetencer er derfor markant.

Eksempelvis er blot seks medarbejdere ud af de nuværende 43 medarbejdere i staben ved FHV flyttet med fra Ballerup til Århus. - Der er ikke mange tilbage til at overlevere arbejdsopgaverne og -procedurerne til os nye, så vi skal til at opfinde mange ting og etablere netværk fra bunden. Det bliver hårdt arbejde og er også en smule frustrerende. Men vi er vant til, at kompetencer går tabt, når et forlig skal føres ud i livet, siger kaptajn Søren Pedersen, der kommer fra en stilling ved Helicopter Wing Karup og er nyansat leder af Logistik-elementet ved HVK.

Tabte kompetencer med stor værdi

Også civilansat specialkonsulent ved FDD, Henrik Nørgaard peger på kompetencetabet som en hage ved flytningen af de tre stabs-hovedkvarterer.

- Det man lægger mest mærke til er det store kompetencetab, som sker, når politikerne træffer en beslutning om at flytte en myndighed fra én landsdel til en anden. Vi er 68, der skulle flytte fra Ballerup, men når

jeg står her og tæller, er det ikke mange kolleger derfra, jeg kan få øje på.

Henrik Nørgaard er manager for Kapacitetscentret Drivmidler ved FDD. Han bor selv i København, og det bliver der ikke lavet om på.

- På den korte bane taber man en masse kompetencer. Men der kan selvfølgelig også ske det, at de nye man ansætter kommer med nye input og dermed bliver et plus. Men når regnskabet bliver gjort op, så repræsenterer de tabte kompetencer en stor værdi – det tror jeg ikke nogen har sat sig ned og regnet på, siger han.

Den første arbejdsdag i de nye rammer blev markeret med en housewarming, hvor der blev serveret tapas, fadøl, vin og vand, mens en kvartet fra Prinsens Musikkorps stod for det musikalske islæt. Den første arbejdsdag var også det første møde med Århus for en stor del af medarbejderne – blandt andre de godt 40 medarbejdere fra FSU, der tidligere var placeret på Flyvestation Skalsstrup ved Roskilde.

Supergode rammer

- At ens arbejdssted blive flyttet geografisk, har været en del af vilkårene al den tid, jeg har været ansat i Forsvaret. Og personligt har jeg ikke været i tvivl om, at jeg ville flytte med, selv om jeg bliver boende i Haslev på Sjælland. Men det er ingen hemmelighed, at stemningen har været trykket. Mange, der var glade for deres job, har ikke kunnet flytte med på grund af familie eller andet, og det har helt klart betydet et kompetencetab for FSU. Kompetencetabet er størst lige nu, men det vil uden tvivl udligne sig med tiden, siger chefsergent Dan Christensen fra Rekrutterings- og Fastholdelsesafdelingen ved FSU, og tilføjer:

- Omvendt giver det også mulighed for noget udvikling, som man måske ikke havde set komme, i og med, der kommer mange nye medarbejdere til. Det kan være godt at ryste posen en gang imellem. Men det er en problematisk beslutning, da der vil altid opstå en hel del turbulens, når man flytter så mange medarbejdere mellem to landsdele. Det er dog på ingen måde faretruende,

og det er supergode rammer vi har fået her i Århus. Det er lidt fantastisk, at vi kommer her på første arbejdsdag i byen og kan passe mit arbejde fra dag ét.

Trinvis flytning af sundhedstjenesten

Der er godt 50 stillinger i staben ved FSU i Århus. Ved indflytningen i Sødalsparken er 10 stillinger ubesatte.

FSUs flytning fra Flyvestation Skalsstrup består af tre dele. Dels flytning af staben d. 3. august. Dels flytning af Uddannelsesafdelingen til andre faciliteter nær Sødalsparken. Det vil ske i nær fremtid og tage halvdelen af året fra den dag, man går i gang. Og dels flytningen af henholdsvis Flymedicinsk afdeling til Skrydstrup og afdelingen for dykkermedicin til Høvelte Kaserne. - Det har været en trist beslutning for nogle, hvor det ikke længere hænger sammen familiemæssigt, og andre som kæmper med at finde et andet job, uden det endnu er lykkedes. Men der er også lyspunkter. En undersøgelse lige efter beslutningen pegede på, at vi ville miste over halvdelen af vores medarbejdere. Sådan er det ikke gået, og set i det lys er flytningen gået bedre end forventet, siger stabschefen ved FSU, kommandør Jens Claus Hansen.

Han forklarer, at det desuden er lykkedes at finde nye jobs for langt de fleste, som valgte at forlade FSU.

- Desuden rekrutterede vi 14 medarbejdere, fra Århus-området for tre-fire måneder siden. De kom som erstatning for de, der rejste på grund af flytningen. De nye medarbejdere bidrager til at pille den værste pynt af tristessen, selv om vi ikke skal fornægte, at flytningen har haft store konsekvenser for mange medarbejdere og tab af flere kompetencer. Konkret må vores uddannelsesafdeling skrue ned for blusset i en periode, da de mange nyansatte medarbejdere først skal uddannes i en række sundhedsfaglige kompetencer. Så her har vi en vigtig udfordring, siger Jens Claus Hansen.

Samlet set udgør de tre stabe med adresse i Århus det ledelsesmæssige fundament for cirka 1.700 civile og militære medarbejdere fordelt på arbejdspladser i hele landet. ■

I NÆSTE
NUMMER

DE FAKTISKE TAL FOR UFORUDSET AFGANG

I næste nummer sætter Forsvarsavisen fokus på "uforudset afgang" fra Forsvaret, og hvilke konsekvenser det kan have på Forsvarets opgaveløsning.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse monitorer området løbende, og de faktiske tal pr. 1. august kan du se i tabellen. Tallene bliver opdateret hver måned, og du kan løbende holde dig orienteret om den konkrete udvikling via: <http://forpers.dk/hr/Pages/UforudsetafgangTUL.aspx>.

UFORUDSET AFGANG

	M4XX chef- gruppen	M3XX officers- gruppen	M2XX sergent- gruppen	M1XX konstabel- gruppen	Civile
Prognose for uforudset afgang 2015	2	78	163	617	284
Reel uforudset afgang pr. 1. august 2015	2	30	73	259	173
Reel uforudset afgang 2014	1	70	156	661	267
Reel TUL pr. 1. august 2015 *	1	77	18	18	15
Reel TUL* 2014	1	72	11	10	6

* Antal ansatte, der har fået bevilget Tjenestefri Uden Løn i løbet af pågældende år, kumuleret.

BEGREBER:

Uforudset afgang defineres ved at medarbejderen selv har opsagt ansættelsesforholdet (regnes fra afgangstidspunktet) eller er afgået ved døden.

Prognosen er beregnet på baggrund af den gennemsnitlige uforudsete afgang tilbage til 2006, idet der er taget højde for konjunktursvingninger og tendenser.

Opgørelse af tjenestefri uden løn (TUL) opgøres månedligt på baggrund af registreringer i DeMars. Opgørelsen indeholder tillige medarbejdere, der har tjenestefri som følge af borgerligt ombud, frihed til organisationsarbejde og ledsagelse af ægtefælle under tjeneste i udlandet. ■

KONTREADMIRAL:

DERFOR ER DET VIGTIGT AT DELTAGE I COPENHAGEN PRIDE

Forsvarsakademiets chef har modtaget overvældende mange reaktioner efter at have været bannerfører for blandt andre homoseksuelles rettigheder.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

ANERKENDELSE

”Forsvarsakademiet - for mangfoldighed”. Det hvide banner blev 15. august båret igennem Københavns gader af kontreadmiral og chef for Forsvarsakademiet, Nils Wang som en del af festivalen Copenhagen Pride. Det blev sammen med massiv pressekædning en meget synlig opbakning til festivalen og et tydeligt signal om, at Forsvaret er for alle.

Utroligt mange har hyldet deltagelsen fra Forsvaret, der deltog sammen med gruppen Blå Blink, der tæller andre uniformerede fra brandvæsen og beredskab. Men admiralen er også stødt på negative reaktioner. - På selve dagen blev vi tiljuble, og folk kom spontant hen og takkede os og sagde, at vi måske ikke engang selv forstod, hvor stort det var, at vi gik med. Det var faktisk meget rørende. Efterfølgende har jeg også fået mange positive tilkendegivelser. Men jeg kan også konstatere, at der er en del, også

blandt Forsvarets egne folk, der er uenige i, at Forsvaret skal stille op på den måde. Enkelte har fundet det nødvendigt at gøre dette i meget direkte og negative vendinger – fortæller Nils Wang.

Det får ham dog langt fra til at ryste på hånden. Tværtimod har han kun fået en styrket tro på, at det også på denne måde er Forsvarets opgave at kæmpe for de basale menneskerettigheder. Og at det er vigtigt at gøre op med de mange fordomme, der hersker om Forsvaret.

Mangfoldighed

- Jeg tror desværre, vi undervurderer, hvor mange fordomme og antagelser, der er, om at Forsvaret er en machofikseret organisation, hvor der kun er plads til hvide kaukasiske mænd med store overarme og tatoveringer. Det er helt afgørende for os at få fortalt, at Forsvaret er for alle, der har vilje og evner uanset køn, etnicitet eller seksuel orientering. Det er det, der skal sætte os i stand til at rekruttere de fleste og de bedste

ste siger Nils Wang.

Kommentarer blandt andet på Facebook stiller spørgsmålstegn ved, hvorfor det netop er de seksuelle rettigheder og ikke alle mulige andre kampe som miljø og dyrevelfærd som er prioriteret, men den undren forstår Nils Wang ikke.

- Retten til at stå ved sin egen seksualitet og være den man er, er en del af de menneskerettigheder, som Forsvaret i forvejen kæmper for rundt omkring i verden. Det kan man

ikke umiddelbart sammenligne med politiske kampagner for dyrevelfærd, miljø mv.

Såvel de mange positive kommentarer men i lige så høj grad de stærkt negative har betydet, at Nils Wang er meget afklaret omkring deltagelsen i Pride.

- Det har været en meget meningsfuld oplevelse, og det er bidende nødvendigt, at gå ”all in” på mangfoldighed, hvis Forsvaret for alvor skal rykke på det område. ■

VETERANER HAR VI FOR ALTID

Det er foreløbig slut med at se store hold soldater på Slotspladsen i København den 5. september. Men betyder det, at der skal lukkes og slukkes for Flagdagen? Chefen for Veterancentret giver her sit bud på fremtiden.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

FLAGDAG

For ganske få år siden kunne københavnernes den 5. september se Hærens store kampbidrag fra Afghanistan marchere gennem gaderne og tage opstilling sammen med soldater fra Søværnet, Flyvevåbnet og Hjemmeværnet, politi og beredskabsfolk på Christiansborgs Slotsplads. Det er slut nu.

- Det er rigtigt, at Forsvaret ikke længe har mange enheder i Afghanistan, men vi er stadig dybt engagerede i missioner rundt om i verden. Alene i Operation Inherent Resolve er der 227 udsendte soldater, og Forsvaret har stadig 184 soldater i Afghanistan. Sammen med de andre bidrag til for eksempel Kosovo er der lige nu 525 udsendte, der fortjener det officielle Danmarks anerkendelse og hyldet, siger oberst Jette Albinus.

Obersten er dog ikke blind for, at det kan

være svært at fastholde opmærksomheden på veteranerne efter de store udsendelser.

- Vi må ikke glemme, at vores veteraner har vi for altid. Alvoren og prisen for at sende soldater i krig gik nok lidt sent op for Danmark, men pludselig gik det stærkt. Nu sender vi lidt færre soldater i international mission, og operationsmiljøet er for de fleste i øjeblikket lidt mindre ”kampbetonet”. Dermed kommer de måske til at fylde mindre i vores bevidsthed. Det kan udfordre den brede samfundsmæssige anerkendelse af veteranerne på langt sigt.

Vi glemmer dem aldrig

Anerkendelse af veteraner er en væsentlig del af veteranpolitikken fra 2010, og den finder ikke sted kun på Flagdagen.

- Jeg så gerne, at Forsvaret generelt tager større ejerskab i de aktiviteter, vi sætter i gang. Jeg kunne da godt forestille mig, at

Flagdagen kom til at fylde mere ude ved enhederne. Som soldat og pårørende kommer den vigtigste anerkendelse fra Forsvaret og soldaterkammerater. Så det kunne måske være dagen, hvor veteraner og deres familie kunne have en hyggelig dag sammen, så veteranen oplever, at Forsvaret aldrig glemmer dem, siger Jette Albinus.

Det handler også om anerkendelse fra civilsamfundet, og på det område er Jette Albinus åben for nye ideer. For eksempel håber hun, at veterankortet med tiden tilføjes flere fordele.

- Men bare det at se så mange uniformer i alle de byer, som holder Flagdag, er med til at minde folk om, at vores veteraner faktisk har ydet en enorm indsats ude i verdens brændpunkter, siger Jette Albinus.

Læs også oberst Jette Albinus kommentar på side 28. ■

Foto: Privat

Jette Albinus / Udsendelser**1999-2000**

Efterretningsofficer, Nordic Polish Battle Group, SFOR

2004-2006

Military Advisor to African Union

2006-2007

Næstkommanderende/stabschef DANBN, KFOR 15

2014-2014

Chief of Staff, COMISAF Advisory and Assistance Team, SFOR

HVAD BETYDER FLAGDAGEN FOR DIG?

Hæren

Anders Sørensen, overkonstabel af 1. grad, Telegrafregimentet

Flagdagen betyder rigtig meget for mig. Jeg har selv været udsendt to gange til Jugoslavien, og flere af mine kollegaer er kommet til skade der. Selv om jeg synes, man godt kunne gøre mere for veteranerne, så er det en god dag at holde fast i.

Flyvevåbnet

Torben seniorsergent JMT

Det er dagen, hvor vi markerer og fejrer de faldne danske soldater. Jeg synes, det er en fin dag, hvor man lige stopper op og tænker på dem, der er faldet i krig.

Søværnet

Michael K. Nielsen seniorsergent JMD

Det er en god anerkendelse af den indsats, som jeg og kollegaer har ydet i internationale operationer. Det har en stor betydning for mig, at det markeres på denne dag.

SOKOM STÅR FOR HIDTIL STØRSTE ØVELSE FOR SPECIALENHEDER

Den internationale øvelse Night Hawk var i 2014 den største nogensinde af sin art på dansk jord. Planlægningen af næste års øvelse er allerede godt i gang.

AF KENNETH STARSKOV / SOKOM

SPECIALOPERATIONER

Flere end 1400 soldater fra syv nationer deltog i 2014 i øvelse Night Hawk, som var den hidtil største af sin art på dansk jord. Nu er forberedelserne til Night Hawk 2016 skudt i gang, og for første gang er Specialoperationskommandoen ansvarlig for øvelsen, der finder sted september 2016.

Ligesom i 2014 er den internationale interesse for Night Hawk stor. Der er inviteret specialoperationsstyrker og politienheder fra 12 andre nationer, ligesom alle dan-

ske værn samt Hjemmeværnet og enheder fra Rigspolitiet deltager.

- Øvelsen giver os en rigtig god mulighed for at teste procedurer og samarbejde på tværs af nationerne, og internt i Forsvaret giver øvelsen os lejligheden til at træne sammen. Specialoperationer er værnsmæssigt af natur og kræver derfor et bredt samarbejde med mange aktører, siger generalmajor Jørgen Høll, chef for Specialoperationskommandoen.

Blandt Europas største

Øvelsen er blandt de største af sin slags i

Europa, hvor specialoperationsstyrker deltager aktivt i operationer til lands, til vands og i luften. Samtidig gennemfører man den bagvedliggende operative planlægning med det mål at integrere operative kapaciteter inden for efterretningsindhentning, luftstøtte, føringsstøtte og logistik.

- Night Hawk har udviklet sig til at være en øvelse, som baserer sig på efterretninger og situationens udvikling, og hvor der er fokus på at træne evnen til at gennemføre hele måludpegningsprocessen på gruppeniveau, fortæller chefen for enhedsuddannelse i Specialoperationskommandoen, or-

logskaptajn Kristoffer Kruuse.

Både planlægning, tilrettelæggelse og gennemførelsen af Night Hawk 2016 foregår i tæt samarbejde mellem Specialoperationskommandoen og Danske Division, som også står for de fleste af øvelsens praktiske dele. Øvelsen begynder med en opvarmingsfase fra 5. september 2016, hvor man bygger øvelsens scenarie op frem mod selve øvelsen, som gennemføres fra 26. september til den 7. oktober 2016.

Det er 20. gang, man afholder Øvelse Night Hawk i 2016. ■

FULDT SKIB TIL FOLKE- MØDET

Forsvarsakademiets debatter på Folkemødet 2015, bød på emner som Arktis, ISIL, cyberkrig, pirateri, dansk forsvar og uddannelse.

Forsvarsakademiet havde en perfekt ramme under Folkemødet 2015 på Marinehjemmeværnsskibet Hjortø. Foto: Forsvarsakademiet

AF THOMAS JERICHOW / FAK

DEBAT

- Alle vores arrangementer var velbesøgte, og det bekræfter mig i, at vi er en væsentlig og anerkendt institution i Danmark, siger kontreadmiral Nils Wang, chef for Forsvarsakademiet, som selv deltog i flere debatter. Han benyttede lejligheden til at knytte kontakter med væsentlige spillere på uddannelsesområdet som for eksempel Professionshøjskolen Metropol, Københavns Erhvervsakademi (KEA) og Roskilde Universitet (RUC).

Også dekan Ole Kværnø var sammen med militæranalytikerne Johannes Riber Nordby og Thomas Nissen aktive deltagere i debatterne.

- Vi havde nogle virkelig gode debatter. Vi fangede både den almene interesse med debatter om brændpunkter ude i verden og fik nogle gode snakke med fagfolk inden for vores områder, siger Ole Kværnø og tilføjer, at rammerne på Marinehjemmeværnets skib Hjortø var perfekte og var med til at tiltrække både lægmand og fagfolk.

Se videoer fra Forsvarsakademiets debatter om Arktis, cyberkrig, ISIL, pirateri og dansk forsvars fremtid på YouTube og se tweets'ne der blev lagt op undervejs på Twitter @fak_dk. ■

Hæder til kontorelev ved Flyvevåbnet

ELEVHÅNDBOG: Kontorelev Elin Madsen er i forbindelse med sin eksamen fra Learnmark Horsens blevet hædret med fagprøveprisen. Hendes prøve tog udgangspunkt i uddannelsen til kontorassistent i offentlig administration og i hendes praktikforløb hos Flyvevåbnets Air Control Wing. I opgaven stillede Elin Madsen spørgsmålstejn ved de krav, vilkår og kriterier, der er til de uddannelses- og oplæringsansvarlige samt eleverne på uddannelsen. Resultatet blev en elevhåndbog, som kan bruges som opslagsværk.

-Jeg mener, man kun skal komme med kritik, hvis man har et løsningsforslag, siger Elin Madsen. Hun var blevet indstillet til prisen af sin chef, Casper Berthelsen. ■ Foto: ACW

Nyt fristed for tidligere udsendte

FRIVILLIGHED: Veteraner hjælper veteraner. Det er princippet i den nye veterancafé i Skive, som åbnede i slutningen af juli. Initiativtagerne bag caféen Preben Sloht og Bo Gudmundsen har på egen krop oplevet, hvilke udfordringer man kan opleve efter en international mission.

Nu håber de at kunne hjælpe andre veteraner og tidligere udsendte danskere med et frirum og en god snak med ligesindede. Caféen, der ligger på Møllegade 5, har åbent onsdage i ulige uger fra kl.17-20. ■

Blotlagte gulve i Tigergade 13-14.
Foto: Jens Frederiksen.

NYBODERS GAMLE HUSE MÅ FINDE SIG I EN STRIPNING

Det historiske Nyboder fra 1600-tallet undergår i disse år en omfattende restaurering, og i foråret 2015 er forundersøgelserne til etape 2 af restaureringen påbegyndt. Her har man valgt at strippe tre huse, da det kræver grundigere undersøgelser, når bygninger er fredede.

AF **DORTE FRIIS**, FORSVARSMINISTERIETS
EJENDOMSSTYRELSE

RESTAURERING Billedet herover ligner måske et ganske almindeligt restaureringsprojekt, som vi kender det fra mange steder i landet. Men i virkeligheden er der tale om et mere end 250 år gammelt hus i den del af Nyboder, der er kendt som "De gule stokke".

De første 20 husrækker i Nyboder blev bygget til flådens personale fra 1631-1641 under Christian IV. I virkeligheden var det nok det første forsøg på at fastholde de ansatte i Forsvarets historie.

Dengang var husene kun i én etage, men mellem 1750-1800 blev de toetagers huse bygget, da man ønskede flere boliger til personalet i den stærkt voksende flåde. Det er disse huse, som Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse nu restaurerer. Boligerne bruges stadig af Søværnets ansatte den dag

i dag, men Hæren og Flyvevåbnet har også fået brugsret.

Fredede bygninger skal undersøges grundigere

Da bygningerne er fredede, foretages i samtlige huse i etape 2, som omfatter Suensonsgade, Haregade og Tigergade, en fuld opmåling af de væsentlige bygningsdele samt registrering af relevante forhold til brug for den forestående restaurering.

- Det er man nødt til, fordi for eksempel bevaringsværdige døre eller skodder på en fredet bygning bør istandsættes i stedet for at blive udskiftet, forklarer projektleder, Erik B. Hansen.

Derudover stripkes tre huse helt, og det forventes, at disse huse viser et repræsentativt billede af de resterende huses tilstand. Man skræller gulve og vægge af lag for lag for at undersøge, om der er nog-

le originale dele tilbage. I forbindelse med Nyboder-restaureringens pilotprojekt fandt man et enkelt sted originale gulve, der altså er over 250 år gamle. De er blevet bevaret og kan ses i det pågældende hus den dag i dag.

I 1890'erne fjernede man ellers de originale, lerstampede gulve og erstattede dem med et klaplag af den dengang nye opfindelse, cement.

Generelt er der tale om en proces, hvor man langsomt finder frem til forskellige tiders måder at renovere på. I forbindelse med denne renovering er målsætningen at bevare så mange af de gamle materialer som muligt, så man stadig i fremtiden kan opleve Nyboders særlige sjæl.

De gamle huse er bygget på skrald

Mange af husene i De gule stokke i Nyboder, som restaureres i etape 2, er placeret på jord, som in-

deholder organiske materialer fra gammel skrald.

Eftersom Nyboder oprindeligt havde særstatus som militært område, gjaldt civile love ikke her. Det betød, at man i mange år ikke fulgte de gældende regler for renovation.

Den gode plads mellem de lave bygninger havde potentiale til at give beboerne masser af frisk luft, men desværre blev det almindelig praksis, at beboerne smed deres skrald i gaderne. Først i løbet af 1700-tallet kom der gradvist skik på sagerne.

Alt det organiske materiale i jorden øger risikoen for, at husene sætter sig. Og hvis husene belastes yderligere under restaureringen, er der endnu større risiko for sætninger. Det kan i sidste ende resultere i revner i vægge og skævheder i f.eks. vinduer og døre.

Derfor vil der i forbindelse med restaureringen og ny indretning

af boligerne være stort fokus på ikke at ændre på belastningen af fundamenter. ■

A.P. MØLLER FONDEN

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har doneret en bevilling på 227 mio. kr. til 2. etape af istandsættelsen af De Gule Stokke. Omkostningen til den samlede restaurering forventes at beløbe sig til 338 mio. kr.

Selve restaureringsarbejderne igangsættes i slutningen af 2016. En del af boligerne skal laves om til et særligt campus-område for studerende og kadetter på Officersskolerne.

Tankegangen er at indrette fælleshuse, således at studie- og privatliv går op i en højere enhed.

PÅ STABILISERINGS-MISSION I ØSTAFRIKA

Danmark støtter projekter i Etiopien, Sydsudan og Kenya med både penge og ekspertise. Målet er blandt andet at hjælpe til med at forberede afrikanske soldater til fredsstøttende operationer. Forsvarsavisen tog med chefen for Forsvarets stabiliseringsindsats på en rundtur syd for Sahara.

AF ANDERS V. FRIDBERG, VFK

FREDSSTØTTE

Den mest markante del af hovedkvarteret for Den Afrikanske Union (AU) strækker sig højt mod den blå himmel over Addis Ababa i Etiopien. Med sine 100 meter er tårnet den højeste menneskeskabte konstruktion i den etiopiske hovedstad, og det markante hovedkvarter for den afrikanske samarbejdsorganisation kan ses som et symbol på øget afrikansk selvbevidsthed og på de afrikanske landes ønske om selv at tage mere ansvar for udviklingen på deres eget kontinent. Men følger man den tankegang, er det også symbolsk, at den store bygning ikke bare er betalt af Kina men også opført af kinesere. De afrikanske lande har store ambitioner, men de har stadig ikke ressourcerne til at klare sig selv. - Her på kontinentet siger man 'afrikanske løsninger på afrikanske problemer'. Det er en del af AUs koncept. Men de afrikanske lande har ikke de militære kapaciteter. Der er mange områder, hvor de ikke har uddannelse, viden og materiel. De har heller ikke økonomien til det. Langt de fleste missioner har ekstern finansiering. Men når Danmark støtter opbygningen af afrikanske kontinentale sikkerhedsstyrker er det jo netop for på sigt at få afrikanske løsninger, forklarer den danske forsvarsattaché i Etiopien oberst Claus H. Pedersen.

Det danske forsvars repræsentant i Addis Ababa har masser at fortælle, og for snart et år siden, fik han da også en ny kollega at sparre med. I oktober 2014 blev oberstløjtnant Jens Mortensen chef for den sektion i Værnsfælles Forsvarskommando, der blandt andet arbejder med stabiliseringsindsatser i Afrika. For første gang i sit liv er han nu taget syd for Sahara. Han er på rundrejse i Østafrika for at lære mere om regionen, møde samarbejdspartnere og se nogle af de projekter, som Forsvaret støtter. Første stop er Addis Ababa.

- Jeg har dygtige medarbejdere, der løbende fortæller mig om projek-

terne og den sikkerhedspolitiske udvikling, og jeg har selvfølgelig direkte kontakt til militærrådgivere og forsvarsattacheer i området. Men at komme ned og opleve det selv og møde folk direkte, det gør en afgørende forskel, siger Jens Mortensen.

Træn trænerne

Mange mennesker forbinder formentlig stadig Etiopien med tørke, hungersnød og støttekoncerter. Men det var dengang i 1980-erne. Siden er Etiopien kommet langt. Selvom landet stadig er fattigt, havde Etiopien i 2014 en af de højeste økonomiske vækstrater i verden. Landet spiller en vigtig strategisk rolle i Østafrika, der er en ustabil region med mange konflikter. Det er en væsentlig del af forklaringen på, at Danmark, der tidligere primært var repræsenteret i Etiopien på grund af Den Afrikanske Union, fra 2015 giver direkte støtte til det etiopiske forsvars nye center til træning af soldater til fredsstøttende operationer.

- Vi sponsorerer kurser på områder, hvor de ikke selv har ekspertisen og kapaciteten. Det første kursus kalder vi Protection of Civilians. Det handler om soldatens pligt til at beskytte civilbefolkningen mod overgreb. Der er i flere missioner i Afrika konstateret forskellige overgreb på civile, og derfor er det vigtigt, at soldater kender de spilleregler, der gælder, når de er udsendt på international mission, siger Claus Pedersen.

På randen af sammenbrud

Det næste stop på Jens Mortensens rundrejse er Juba i Sydsudan. Hovedstaden i verdens nyeste land er vokset eksplosivt i løbet af de seneste 10 år. Men siden december 2013 er udviklingen i landet gået den forkerte vej. Sydsudan er splittet af borgerkrig, millioner af mennesker er drevet på flugt, og der er ingen udsigt til snarlig fred. Mellem selvstændigheden og udbruddet af borgerkrigen støttede Danmark arbejdet med at omforme den militære del af den sydsudanesiske oprørsbevægelse

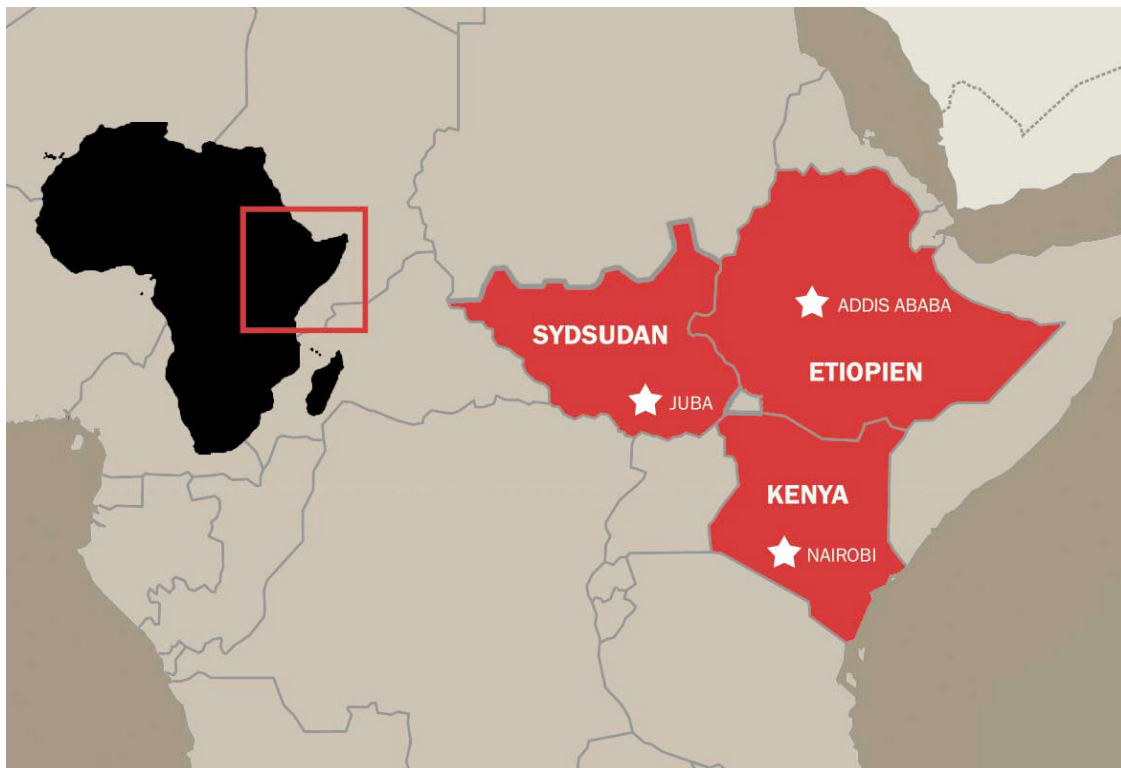
Den danske støtte til de Østafrikanske lande handler om at hjælpe afrikanerne, så de selv kan tage vare på sikkerheden på kontinentet. Danmark støtter blandt andet skoler, som uddanner soldater til fredsstøttende operationer. Her er det træning på International Peace Support Training Centre i Nairobi i Kenya.

til en national hær, men i dag er Forsvarets indsats koncentreret om de 13 officerer, der er en del af FN's mission i landet.

I løbet af en travl dag i Juba når Jens Mortensen både at møde FN-officerer, danske Ellen Margrethe

Løi, der er særlige udsending i Sydsudan for FN's generalsekretær, besøge en lejr for internt fordrevne og at mødes med nogle af de internationale organisationer, der arbejder i landet. Dagen giver et indblik i den verden, som Forsva-

rets udsendte i Afrika arbejder i. - Der er rigtigt mange samarbejdspartnere at forholde sig til. Der er lokale lande og organisationer, der er AU og underliggende organisationer, der er de internationale organisationer, og der er udenland-

Østafrika er præget af uro og konflikter. Etiopien og Kenya er blandt de mere stabile lande i regionen, mens Sydsudan er splittet af borgerkrig.

Her på kontinentet
siger man 'afrikanske
løsninger på afrikanske
problemer'

oberst Claus H. Pedersen.

STABILISERINGSINDSATSEN

Forsvaret bidrager til at skabe langsigtet stabilitet rundt om i verden gennem militær kapacitetsopbygning. Det vil sige hjælp til at opbygge modtagerlandenes evne til at tage vare på deres egen sikkerhed. Stabiliseringsindsatsen er en del af den danske samtækningsindsats, hvor myndigheder arbejder sammen på tværs af sektorer for at nå et fælles mål.

Indsatsen er finansieret af Freds- og Stabiliseringsfonden, der får midler fra Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet. Fonden råder i 2015 – 2017 over kr. 215 millioner årligt til projekter i Afrika. Pengene bruges både på udviklingsbistand og ikke-udviklingsbistand.

I Østafrika støtter Forsvaret Den Afrikanske Unions mission i Somalia og opbygningen af en østafrikansk sikkerhedsstyrke med hovedkvarter i Nairobi. Forsvaret støtter også uddannelsen af soldater til fredsstøttende operationer på træningscentre i henholdsvis Nairobi og Addis Ababa, ligesom Forsvaret støtter opbygningen af Kenyas flåde og bidrager til at implementere Den Afrikanske Unions maritime strategi.

NYT ETIOPISK TRÆNINGSCENTER INDVIET

Den 27. juni blev det etiopiske træningscenter i Addis Ababa officielt indviet. Centeret har fået navnet Federal Democratic Republic of Ethiopia Peace Support Training Centre (FDRE PSTC). Centeret består af tre bygninger med auditorier, klasseværelser, bibliotek, internet café, cafeteria og lignende. Senere kommer en indkvarteringsbygning med 90 enkeltværelser til. Centeret skal efter planen være færdigt i efteråret 2016, hvor der vil være 136 medarbejdere. Centeret forventes at uddanne ca. 2500 elever om året.

De nye faciliteter blev taget i brug i juli, hvor centeret holdt et kursus om Protection of Civilians in Peace Support Operations. Kurset var finansieret af Danmark via Freds- og Stabiliseringsfonden. Det er planen, at Danmark vil støtte FDRE PSTC med 5 millioner kroner i perioden 2015-2017. Pengene vil gå til at holde kurser.

MERE HJÆLP TIL KENYAS FLÅDE

Gennem en dansk maritim rådgiver i den kenyanske havneby Mombasa støtter Danmark udviklingen af Kenyas flåde. Hjælpen omfatter både egentlig rådgivning og donation af materiel. Et af materielprojekterne drejer sig om en skibsbrosimulator, der skal gøre det lettere og billigere at træne kenyanske søfolk. Den 29. juni kunne en af Danmarks militærrådgivere i Kenya, oberst Søren Knudsen, skrive kontrakten om simulatoren under. Danmark donerer simulatoren, der har en værdi af ca. 12 millioner kroner, mens Kenya selv skal betale den bygning, som simulatoren skal være i. Bygningen skal konstrueres, så der ikke spildes unødigt energi på at holde de avancerede computere i simulatoren tilstrækkeligt kolde i den kenyanske varme. Brosimulatoren forventes indviet i juli 2016. Søren Knudsen underskrev også en kontrakt om levering af reservedele til MTU-skibsmotorer. Danmark donerer reservedelene for at sikre et højt operativt beredskab i den Kenyanske flåde. Den nye kontrakt har en værdi af en lille million kroner.

DANSK MAND I AU

Kommandørkaptajn Søren Skovbjerg Nielsen er Forsvarets mand i Den Afrikanske Union. Han har været med til at skrive unionens strategi for det maritime område og hjælper nu med at strukturere det videre arbejde, så strategien kan føres ud i livet. Som søfartsnation har Danmark en stor interesse i, at de afrikanske lande får bedre styr på sikkerheden i deres egne farvande, så problemerne med pirater i både øst og vest og flygtningestrømme i nord kan begrænses. På den anden siden har Danmark en ekspertise, som er nyttig for de 54 medlemmer af Den Afrikanske Union.

-Vi har en maritim model med et tæt samarbejde mellem Forsvaret og civile myndigheder. Søværnets skibe bruges ikke alene til militære formål, men også til søredning, forureningsbekæmpelse og til opgaver for toldmyndighederne. Det betyder, at de civile myndigheder i Danmark ikke behøver at anskaffe deres egen skibe. Den model har vi set en ide i at introducere til de afrikanske lande, hvor ressourcerne er knappe, forklarer Søren Skovbjerg Nielsen.

Foto: Lars Bøgh Vinther

lande i Østafrika, og et land som Danmark har støttet i mere end 40 år. Her mødes Jens Mortensen blandt andet med de fire militær-rådgivere, Danmark har i Kenya. Danmark støtter både bilateralt og igennem nogle af de regionale projekter, som Kenya er en del af. Et af dem er den regionale reaktionsstyrke, Eastern Africa Standby Forces (EASF), som Danmark har støttet siden 2009 og foreløbig har besluttet at støtte frem til 2017.

- EASF råder over mange forskellige typer enheder – infanteribataljoner, politifolk, observatører og civile eksperter. Styrken blev erklæret klar til deployering i slutningen af 2014, og selv om der stadig er mangler, så er styrken i dag klar til at udsende enheder. Faktisk er EASF netop blevet bedt om at udarbejde planer, så den eventuelt kan sættes ind i Burundi i forbindelse med de uroligheder, der er der, siger oberst Jørn Rasmussen, der er den danske rådgiver ved styrken.

Det kommer til at tage tid

Nairobi er sidste stop på Jens Mortensens rundrejse i Østafrika. Chefen Jens Mortensen er både blevet klogere på regionen og de udfordringer, som Forsvaret via stabiliseringsindsatsen bidrager til at løse.

- Jeg har fået bekræftet, at regionen står overfor nogle meget store sikkerhedspolitiske udfordringer. Somalia, Burundi, Sydsudan blot for at nævne nogle af dem, og at mange af konflikterne har utroligt mange facetter. Jeg kan også se, at det er en lang og sej kamp at få opbygget lokale sikkerhedsstrukturer, der virker og at få så mange lande til at arbejde sammen. Men jeg synes også, at turen har bekræftet, at man er på rette vej, siger Jens Mortensen, der nu ved selvsyn har konstateret, at det internationale samfund har sat ind på en række områder udover det militære – uddannelse, politi, rets-sektoren. Og at det arbejde rykker: - Ikke så hurtigt, at vi kan løse konflikter i dag eller i morgen, men det skaber utvivlsomt en positiv udvikling. ■

ske partnere. Og med det jo også en masse bureaukratiske og kulturelle forskelligheder, som vores medarbejdere skal håndtere. Det viser mig, at medarbejderne skal have en masse viden, inden vi sender dem herved, men også at de har brug for tid til at etablere

netværk og forstå situationen mere nuanceret, end man kan hjemmefra, fastslår Jens Mortensen.

Reaktionsstyrke i Kenya

Fra Juba går rundrejsen videre til Nairobi i Kenya, der ligesom Etiopien er et af de strategisk vigtige

SERIE:

Psykologer i Forsvaret

Forsvarsavisen sætter fokus på de mange forskelligartede opgaver psykologer varetager i Forsvaret.

Fra udvælgelse til Forsvarets uddannelser og behandling af psykiske efterreaktioner hos veteraner, til forskning i soldaternes psykiske helbred før, under og efter en udsendelse.

Alle vigtige områder, som har til formål at støtte op om soldaternes arbejde.

INTOPS-PSYKOLOGER

Beredskabet er på i alt 25 psykologer

13 psykologer tilknyttet INTOPS-sektionen varetager de fleste opgaver før, under og efter soldaternes udsendelse

12 psykologer ved Militærpsykologisk Afdeling er dog også en del af beredskabet

LOUISE HJORT ARENTZ

Udsendt 21 gange – 19 til Afghanistan, 1 gang til Abu Dhabi, 1 gang til Libanon
Specialist i Klinisk psykologi (2010)
Krisepsykolog i Veterancentret siden 2007
Børne-og ungepsykolog (2003-2007)
Autoriseret i 2005
Uddannet cand.pæd.psych (2003)
Folkeskolelærer (1986-2003)

Nogle gange har jeg lyst til at komme dem i lommen og tage dem med hjem

Krisepsykolog Louise Arentz er sammen med en kollega klar til indenfor 48 timer at rykke ud i missionsområdet, når soldater dør eller bliver sårede. Et arbejde, hvor hun ikke kun bruger sin faglighed, men også inddrager sig selv som menneske.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

KRISEHJÆLP

Når Louise er på beredskab, er hun klar til at besvare sin telefon 24/7. Indenfor 48 timer skal hun nemlig kunne tage af sted sammen med sin makker, hvis der sker særlige hændelser ude i missionen.

- Når chefen for INTOPS-psykologerne ringer, er det bare om at pakke stumperne i rygsækken og tage af sted. Allerede på det her tidspunkt ved vi som regel, hvad vi skal ned til. Hvor mange er involveret i ulykken, er der dødsfald, hvor mange er sårede, og hvor er de henne. Så vi aftaler i flyveren, hvordan vi griber det an.

Når hun og kollegaen er ankommet, forsøger de at få hele gruppen samlet til debriefing og bagefter de enkelte til en individuel samtale. Erfaringen er, at den måde at yde krisehjælp på er mest gavnlig.

- Vi kan se, at krisearbejdet har en stor effekt, selv om den hjælp, der sættes i værk, er simpel i forhold til langvarig psykiatrisk behandling.

Debriefinger foregår i gruppen og giver et samlet billede af, hvad der er sket. Den skal helst finde sted efter to døgn, for soldaterne har i første omgang behov for at være sammen med deres gruppe. Mange er i chok, så de har brug for at falde til ro, få noget at spise og måske få sovet lidt.

- Her kan gruppen virkelig hjælpe hinanden, og vi psykologer skal helst holde os på sidelinjen. Soldaterne har en ordentlighed

overfor hinanden rent menneskeligt, og de hjælper hinanden og passer på hinanden. Alle gør deres bedste.

Klinik i krigszone

Krisepsykologerne er typisk af sted i 14 dage, og mens de er i missionsområdet, bruger de meget tid på at tale med soldaterne og gøre sig synlige. Det kan være over en kop kaffe på kuffen eller under måltider. Men de åbner også en lille klinik, hvor soldaterne kan komme forbi.

- Vi oplever, at mange soldater skriver deres fulde navn på vores liste over besøgende. De er ikke forskrækkede over at give sig til kende, for det med at mødes med psykologen er gået fra at være en diskret handling til at foregå helt åbent.

Men det er ikke kun, når der er sket særlige hændelser, at krisepsykologerne besøger missionsområdet. De kommer også ud og afholder gruppesamtaler med alle undervejs i missionen.

- Så taler vi med dem om, hvad de skal indstille sig på, når de kommer hjem. Vi tænker på det som en del af reintegrationen.

Med hjem i lommen

Jobbet som krisepsykolog i en krigszone adskiller sig væsentligt fra andre psykolog-jobs. På hjemmefronten skal både Louise og hendes familie være indstillet på, at hun kan blive sendt ud to timer før børnefødselsdagen eller op til jul. Det intense samvær med kollegaen er også ganske særligt for hendes job. Men det

der gør størst indtryk på hende, er mødet med soldaterne.

- Vi møder folk helt ude i felten, og man kan ikke komme tættere på alvorlige kriser end her. Jeg ser udmattede og dybt chokerede unge soldater, og de fylder på en helt særlig måde, fordi jeg selv har børn i samme alder. Nogle gange har jeg lyst til at putte dem i lommen og tage dem med hjem.

De helt særlige forhold som Louise arbejder under, betyder også, at grænsen mellem mennesket Louise og hendes terapeutiske rolle bliver udvisket.

- Her kan det være en hjælp også at være et menneske og en mor. Jeg havde en samtale med en ung pige, der havde været udsat for nogle voldsomme oplevelser. Hun fortalte blandt andet om sin hest derhjemme, som hun savnede. Det kunne jeg godt sætte mig ind i, for to af mine børn er selv hestepiger.

Følger soldaterne hele vejen

Krisearbejdet i missionen er kun en del af arbejdet. Louise er også med til at forberede soldaterne på udsendelsen, hvor de får en række værktøjer til at klare stresshåndtering og en lang udsendelse.

- Jeg underviser dem i, hvordan de hjælper sig selv og hinanden bedst muligt. Nogle gange kan jeg godt være i tvivl, om jeg trænger igennem, men jeg ved, at det har lagret sig, når soldaterne ude i missionerne fortæller, at de har brugt værktøjerne.

Når soldaterne kommer hjem, er det også Louise og hendes kolle-

ger, der står for deres reintegration. Der bliver afholdt hjemkomst-samtaler, oplæg og gruppesamtaler og fortalt om efterreaktioner.

- Vi prøver at normalisere efterreaktionerne ved at få gruppen til at tale om dem, så de ikke føler sig alene. Når vi ser dem en måned senere og får dem til at huske tilbage, kan de se, at der er sket en bevægelse. Og så tilbyder vi selvfølgelig ekstra hjælp til dem, der har brug for det.

Også en personlig rejse

At være i en krigszone er ikke kun virkelighed for soldaterne. Louise har mærket deres grundvilkår på egen krop. Første gang Louise sad i en PMV i fuld udrustning, og lugen blev lukket over hende, tænkte hun: "Hvad har jeg dog gjort? Hvad er det, jeg byder min familie og fire børn?". Men med sine 21 udsendelser har jobbet som krisepsykolog givet hende så store oplevelser og faglige udfordringer, som hun ikke ville være foruden.

Hun har oplevet en nærhed med sine kollegaer, som de færreste har prøvet, fordi de har stået i så mange mærkelige situationer sammen. Hun har været en del af soldaternes stærke fællesskab, og følt sig tættere på livet, fordi man er tættere på døden i krigszonerne.

- Når man sidder på Hesco'en og ryger en smøg, mens man ser op i den smukke afghanske nattehimmel og er helt udmattet og træt efter mange og lange samtaler med voldsomme følelser på spil, så kan jeg godt tænke, at midt i al gruen er der også en skønhed. ■

Farvel til terror? Krigen mod ISIS

Hvordan er ISIS opstået? Hvordan agerer ISIS – både på slagmarken, strukturelt og i medierne? Samt hvordan bekæmper vi ISIS. En af redaktørerne bag en ny bog forklarer.

AF MALTE D. HENNINGSEN / FORSVARSAKADEMIET

UDGIVELSE

Den første dansksprogede forskningsbaserede bog om krigen mod ISIS), under titlen Et Farvel til terror? Krigen mod ISIS 2014-2015, er på vej fra Forsvarsakademiet. Bogen er redigeret af Carsten Jensen fra Københavns Universitet og David Vestenskov fra Forsvarsakademiet, og nogle af de skarpeste hjerner på området har leveret bidrag. Bogens forløber var en konference af samme navn, der blev afholdt på Svanemøllens Kaserne 19. februar i år, og hovedparten af bidragsyderne til bogen bidrog også med indlæg ved konferencen.

Bogen skal gøre det nemmere for os at forstå den krig, der udspiller sig mod ISIS (Islamisk stat i Irak og Syrien) i disse dage. Bogen belyser spørgsmål som: Hvem er konfliktens parter? Hvordan er ISIS opstået? Hvordan agerer ISIS – både på slagmarken, strukturelt og i medierne? Samt hvordan bekæmper vi ISIS?

Gennem et interview med en af bogens redaktører, konsulent ved Forsvarsakademiet David Vestenskov, har Forsvarsavisen fået indblik i nogle af bogens hovedemner og temaer.

Hvordan er ISIS opstået?

- ISIS blev skabt af de svagheder, der opstod ved siden af terrororganisationen, og særligt udviklingen i Irak og Syrien har haft afgørende indvirkning på bevægelsens opståen. Den amerikanske invasion af Irak og den efterfølgende håndtering af Irak fra USA's og koalitionslandenes side har haft store konsekvenser. Derudover havde man i Nur al Malikis regering fra 2006-14 en shiamuslimsk-domineret regering i Baghdad, der ikke førte den kompromissøgende og inkluderende politik, som man fra Vestens side gerne havde set. Politikken medførte, at det sunnitiske mindretal i Irak er blevet marginaliseret i forhold til politisk og økonomisk indflydelse. Borgerkrigen i Syrien og den manglende håndtering fra international side er som sagt et andet vigtigt parameter, da store dele af civilbefolkningen har levet under katastrofale forhold siden 2011. Fælles for begge lande er en civilbefolkning, der grundet deres situation ikke

føler den store loyalitet overfor magthavere, og samtidig er yderst påvirkelige overfor en hvilken som helst bevægelse, der kan tilbyde et alternativ til de nationale magthavere. Det er lykket for ISIS nogle steder at fremstå som dette alternativ, og herigenem har bevægelsen vokset sig stærkere.

Hvem er ISIS?

- Da man invaderede Irak, opløste man samtidig den irakiske hær. Fra den ene dag til den anden stod hele den tidligere hær uden arbejde og uden indflydelse. Nogle af de ledende sunni-generaler fra Saddam Husseins tid har siden da stræbt efter at få indflydelse igen, og her viste ISIS sig som en attraktiv organisation at søge indflydelse i. Også selv om de ikke nødvendigvis deler de ekstremistiske holdninger, som vi kender fra ISIS. De selvsamme generaler har stået for store dele af ISIS militær strategi og operative planlægning. ISIS er derfor ikke 'bare' en gruppe ekstremister med våben. Det er en strømlinet organisation med særdeles erfarne militære ledere, der ved, hvordan man fører krig og koordinerer sine styrker effektivt. Selvom sunni-generalerne er loyale overfor ISIS, så kan deres tilhørsforhold sagtens ændre sig, hvis de ser mulighed for større indflydelse andre steder.

I bogens indledning står der; "ISIS etablerer sig som de facto stat", hvad skal man lægge i det?

- Det betyder, at ISIS bedriver noget, der minder om statslig myndighed inden for de territorier, de kontrollerer. ISIS-kontrollerede territorier har fx eget politi, retspraksis, transportsystem og man opstiller nogle normer for, hvordan folk skal leve, ligesom enhver anden stat ville gøre det. Derfor kalder vi det i bogen for en de facto stat, fordi de reelt har etableret sig som noget, der ligner en stat.

Kan ISIS bryde med den almene opfattelse af, hvordan landegrænser fastsættes?

- Det er i hvert fald det, som ISIS forsøger. De forsøger at opbryde de statsgrænser, som blev lavet efter 1. verdenskrig. I deres øjne, så blev "rovet" delt mellem for-

skellige vestlige magter, og kunstige grænser blev tegnet ned gennem Mellemøsten. Grænser, der delte folk på etnicitet, og den grænsedeling skal efter ISIS' mening ikke respekteres. ISIS har tilegnet sig territorier på tværs af den syriske og irakiske grænse og samlet det i det selvudråbte kalifat, og på den måde har den udvisket nogle af de grænser, der blev tegnet af Vesten. Jeg tror dog ikke, at det gør op med, hvad vi i Vesten vil betegne som en stat. Det er afgørende for statsbetegnelsen, at en stat skal anerkendes af andre stater, hvilket ikke er tilfældet med ISIS. I den sammenhæng bliver den nok mere kaldt Islamisk Stat af nød end af lyst. Derfor er der også mange, der afviger fra at bruge den betegnelse, da det giver bevægelsen legitimitet, at vi kalder det en stat. Vi opfatter ikke ISIS som en stat men som en terrorbevægelse, som har tilegnet sig nogle territorier.

Hvordan skal man tolke; "ISIS har en robusthed, der ikke bør undervurderes", som I skriver i bogen?

- ISIS har formået at etablere sig indenfor nogle territorier med nogle institutioner, der har statslig karakter, og det er en robusthed, man ikke har set blandt andre terrorbevægelser. For andre terrorbevægelser har det været hit-and-run taktikken. Altså udføre et angreb eller et attentat og så gemmer man sig efterfølgende blandt befolkningen. Med ISIS er det anderledes. Den går ud og erklærer kontrol med territorier og gør meget for at fastholde dem. Og det har indtil videre ikke lykkedes det internationale samfund at fravriste ISIS en række af disse områder. Selvom bevægelsen har lidt nederlag nogle steder, så har den stadig kontrol med det, som den betegner som kalifatets hovedstad, Raqqa, samt Iraks næststørste by Mosul. At kunne fastholde kontrollen med så store byer er en robusthed, som man ikke har set tidligere blandt terrorbevægelser.

Hvordan adskiller ISIS' mediestrategi sig fra andre terrorbevægelser?

- ISIS er den første terrorbevægelse, der har brugt en aktiv mediestrategi og har haft overhånden i forhold til det internationale samfund. Strategien har fokuseret sig om-

Carsten Jensen
COMER (Copenhagen Middle East Research Programme)

David Vestenskov
Forsvarsakademiet

kring de sociale medier, heriblandt Twitter, som er blevet anvendt særdeles effektivt. En strategi som tyder på, at ISIS har både know-how og forholdsvis store økonomiske resurser. ISIS udviklede fx en app, som var i stand til at sende titusindvis af tweets ud hver dag, og endvidere formåede disse folk at overtage nogle af de mere kendte hashtags, som fx VM i Brasilien. Så når folk søgte på VM i Brasilien, så kom de ind på sider med ISIS-propaganda. ISIS leverer også højkalitets propagandafilm og et engelsksproget magasin, som er direkte henvendt til sympatisører i Vesten. Brutaliteten er i centrum, da de vestlige medier "bider på krogen", når det bliver rigtig brutalt, og det er lidt af en ond cirkel.

- Mediestrategien har to formål: Den skal skabe frygt hos fjenderne, og den skal rekruttere foreign-fighters. Stilen man har lagt er: jo mere brutalt, des bedre. I forhold til rekrutteringen så drejer det sig simpelt hen om at få fat i dem, der er mest brutale. En af grundene til, at ISIS kunne indtage Mosul var måske også, at de havde lagt et skræmmebillede ud inden angrebet på byen, således at den irakiske hær frygtede dem, inden de overhovedet havde mødt dem på slagmarken.

Er det muligt at finde en diplomatisk løsning med ISIS?

- Der findes selvfølgelig fortilfælde for, at man har forhandlet med terrorbevægelser, men så vil man normalt give dem en anden label, inden man forhandler med dem. For per definition forhandler man ikke med terrorister. Så længe vi giver ISIS det label, forhandler vi ikke med den. Der bliver dog lavet studehandler rundt omkring. Et eksempel på det er oliehandlen. Den olie som ISIS råder over, bliver afsat på det sorte marked. Deciderede fredsforhandlinger med ISIS ser jeg slet ikke som en mulighed på nuværende tidspunkt, hvilket yderligere forstærkes af den selvforståelse, ISIS selv har bygget op. Den er absolut ikke forhandlingsvenlig. Derfor vil bevægelsen have store betænkeligheder ved at forhandle med nogen af frygt for at miste legitimitet i forhold til den historie, bevægelsen har – og sandsynligvis fortsat vil – fortælle. ■

OPERATION INHERENT RESOLVE

- Siden oktober 2014 har den amerikansk-ledede koalition til bekæmpelse af IS gået under navnet "Operation Inherent Resolve" (OIR). OIR, der er koordineret af USA, har to "ben".

De vestlige styrker (heriblandt danske) opererer i Irak under amerikanske ledelse, mens en amerikanskledet koalition med de arabiske lande opererer i det nordlige Syrien.

IS, ISIL, ISIL, DAESH?

Betegnelserne IS (Islamisk Stat) og ISIS (Islamisk stat i Irak og Syrien) er ofte at finde i de danske medier. Forsvaret bruger nu forkortelsen ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant). Det er den officielle betegnelse på den terrorbevægelse, vi er med til at bekæmpe i Irak, og den bruges både i Forsvaret og af regeringen. Amerikanerne og franskmændene bruger for i endnu højere grad at tage afstand fra ordet "stat" den arabiske forkortelse DAESH (al-Dawla al-Islamiya al-Iraq al-Sham) som i øvrigt lyder som det arabiske ord Daes (undertrykker).

BOGLANCERING STREAMES LIVE

Et Farvel til terror? Krigen mod ISIS 2014-2015 lanceres den 3. september med oplæg af Steffen Gram (DR), Charlotte Flindt Pedersen (Det Udenrigspolitiske Selskab), Deniz Serinci (Journalist, historiker og forfatter) og Naser Khader (MF for Det Konservative Folkeparti). Boglanceringen streames live på www.forsvaret.tv, og kan ses efterfølgende på Forsvarsakademiets Youtube-kanal Royal Danish Defence College. Et Farvel til terror? Krigen mod ISIS 2014-2015 kan downloades som e-bog på iTunes eller Google Books, eller bestilles i hardcopy på www.FAK.dk/publikationer

NATOS NYE SUPERDRONE STÅR KLAR

**Til sommer vil den første af fem nye NATOdro-
ner være klar** til sin første flyvning. Dronerne vil være udstyret med et såkaldt AGS system, gør det muligt at kunne udføre døgndrifts overvågning over eventuelle konfliktzoner.

AGS

Alliance Ground Surveillance. NATO-udviklet program til at kunne foretage luftbåren overvågning af jorden.

Global Hawk

UAV (Unmanned Aerial Vehicle) produceret af den amerikanske virksomhed Northrop Grumman.

ISR

Intelligence, surveillance and reconnaissance. System som giver NATO et omfattende billede af situationen på landjorden.

JISR

Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (eller Joint ISR)
Samler information på tværs af diverse kapaciteter som fx AGS og NATO AWACS.

NAGSMO

NATO AGS Management Organisation. Det agentur inden for NATO der driver AGS-programmet.

AF SOFIE CHRISTIANE MAAGAARD JENSEN / FMI

TEKNOLOG

Den 4. juni 2015 i Palmdale, Californien, USA, blev sløret løftet for et helt nyt type ubemandet luftfartøj baseret på det NATO-udviklede system, Alliance Ground Surveillance (AGS). Nyskabelsen er den første af i alt fem droner, der vil blive bygget af det amerikanske firma Northrop Grumman ud fra Global Hawk-modellen. Fem droner er nødvendigt, for konstant at kunne have en i luften, så man kan overvåge landjorden 24/7. På den måde vil NATO kunne overvåge eventuelle konfliktzoner i døgndrift og indsamle informationer af hvad der sker på landjorden.

30 timer flyvetid

Dronen, eller UAV'en (Unmanned Aerial Vehicle) som er den tekniske betegnelse, kan flyve op til 30 timer ad gangen og vil under hele flyvetiden være i

stand til at producere billeder af landjorden. Den er udstyret med intelligence, surveillance og reconnaissance-kapaciteter (ISR), et system der vil give NATO et omfattende billede af situationen på landjorden. Dronen vil derfor være et værdifuldt materielt bidrag i fremtidige NATOmissioner i form af beskyttelse af tropper og den civile befolkning på landjorden, såvel som overvågning i form af grænsekontrol, maritim sikkerhed, bekæmpelse af terrorisme, crisis management og humanitær assistance i forbindelse med naturkatastrofer.

15 NATO-lande

AGS systemet er udviklet gennem et samarbejde mellem 15 af NATOs allierede lande: Bulgarien, Tjekkiet, Danmark, Estland, Tyskland, Italien, Litauen, Letland, Luxembourg, Norge, Polen, Rumænien, Slovakiet og USA. Systemet forventes at kunne være klar til operationel brug i 2017-2018. ■

FAKTA

Vingefang:	39,8 m
Længde:	14,5 m
Vægt:	6,781 kg
Tophastighed:	575 km/t
Radius:	16,113 km

Fællesejet drone

AGS-systemet er som noget helt ejet af NATO. Som regel er det medlemslandenes egne F-16fly, Hercules-maskiner og andet materiel, der anvendes under NATOs operationer, men de nye droner vil som det første materiel være fælleseje i NATO.

Samtlige allierede landes industrier har haft en væsentlig rolle i udviklingen af AGS-systemet og dets kapabiliteter enten med finansielle bidrag eller med national overvågnings systemer, der vil blive gjort tilgængelige for NATO.

Når AGS-systemet er klar til operationel brug, vil Frankrig og Storbritannien underskrive en Memorandum of Understanding (MOU) med The Supreme Allied Commander Europe (SACEUR), den øverstkommanderende for NATOs styrker i Europa, der vil sætte rammerne for, hvilken karakter deres bidrag til alliancen vil tage.

Styres fra Italien

AGS operative base, som vil fungere både som NATO Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance base (JISR) og som datahåndterings- og trænings center, vil være i Sigonella Air Base i Italien. Det betyder, at det kun er fra Sigonella, man ville kunne styre dronerne. Der vil dog være udstationeret mobile enheder, som bl.a. Dansk Industri har været med til at udvikle, der kan indsamle og analysere det data, som dronerne indsamler. På denne måde er dronernes information ikke udelukkende begrænset til basen i Sigonella, men kan deles mellem alle NATO medlemslande.

Danmarks rolle

Danmark var i 2008 et af de første lande, der tilsluttede sig projektet, men i 2010 meldte Danmark sig ud for at spare penge. Ved et topmøde i Chicago i maj 2012 blev det annonceret, at Danmark skulle genindtræde i projektet i forbindelse med Helle Thorning-Schmidts ambition om at gøre Danmark til et "kerneland" i militæralliancen i NATO.

Nu syv år efter projektets start er den første af de fem droner snart klar til at foretage sin første flyvning. I forbindelse med Danmarks medvirken i projektet er der udpeget ni danske militærfolk, der skal være med til at stå for driften af de fem maskiner.

HERCULES I FLYVENDE BOG-FORM

På flagdagen den 5. september udkommer godt 40 nye kapitler i historien om transportflyet C-130, Hercules, og dets tid i Flyvevåbnet. En pensioneret fotograf og en F-16 pilot står bag bogprojektet – og der er flere bøger på vej.

AF THORBJØRN FORSBERG / VFK

BOGUDGIVELSE

I næsten 40 år var jeg med på opgaver og ture for Flyvevåbnet for at dokumentere, fotografere og samle historier. Det er en fornøjelse fortsat at have relationer til det Flyvevåben, som jeg holder så meget af, og have samvær med mennesker, jeg respekterer højt.

Sådan skriver Henning Kristensen – også kendt som Foto-Henning – i sin nye bog, Hercules – Oplevelser På Danske Vinger. Bogen er kommet til verden i samarbejde med et væld af skribenter og med F-16 pilot Thomas "MET" Kristensen som den primære samarbejdspartner.

Det er ikke første gang, de to arbejder sammen om et bogprojekt: I 2011 udgav de bogen F-16 – Oplevelser På Danske Vinger, som fik pæne anmeldelser og er solgt i næsten 7000 eksemplarer. Begge bøger er sat sammen

af et væld af bidrag fra forskellige skribenter, som har leveret uden vederlag. Alle honorarer og et eventuelt overskud går ubeskåret til Soldaterlegatet – sådan er det med alle seriens bøger.

Pensionisten og piloten

Bogprojekterne har kun kunnet realiseres på grund af utallige timers frivilligt arbejde af de to energiske herrer. Deres tætte venskab begyndte for alvor at slå rødder i oktober 1997, da MET inviterede Henning Kristensen med på en bagsædetur i et F-16 fly. Det havde fotografen prøvet før, men han var aldrig blevet involveret i hele processen med briefing og planlægning, som MET gav ham mulighed for.

- Fra den første gang jeg fløj med ham i F-16 til nu, har vi været rigtig nære venner, og det er et venskab, der betyder meget for mig, fastslår Henning Kristensen, som gik på pension som oversergent

i 2010. Han var allerede uddannet fotograf inden sin værnepligt, og derfor kom han til Flyvevåbnets Fototjeneste efter sin rekruttid. Det var i 1971. Efter 39 år i Forsvaret endte han sin karriere bag hegnet som leder af Flyvevåbnets Fototjeneste på Flyvestation Aalborg.

Flere bøger på vej

Henning Kristensen og MET er allerede i gang med deres tredje bog sammen. Konceptet er det samme som de foregående, men den næste skal dreje sig om EH101-helikopteren. På tegnebrættet er også en bog om Lynx-helikopterens liv i Søværnet og senere i Flyvevåbnet. - Hele vejen rundt er vi blevet mødt af en vanvittig velvilje fra Flyvevåbnets øverste chefer og ned til manuelt niveau. Når jeg har været ude med besætninger i forbindelse med den nyeste bog, så har det givet rigtig meget ba-

re at sidde og snakke, efter at dagens opgaver er udført, forklarer Henning Kristensen.

Særligt én oplevelse står stærkt i erindringen for fotografen, som har været på Grønland en del gange i forbindelse med sit job: - Jeg fik lov at tage billeder af PI-TUFIK-øvelsen, hvor man sover på indlandsisen. Da vi skulle forlade stedet, ville jeg sige et sidste farvel til det storslåede land, hvor jeg nok aldrig mere kommer op. Og det kunne piloten – som ledestedet, og som jeg kendte i forvejen – godt se, så han sagde til mig, at jeg bare kunne blive tilbage og tage mig god tid til at sige farvel, de skulle nok vente på mig. Jeg var så rørt over det. Det var en storslået gestus.

Hercules – Oplevelser På Danske Vinger udkommer den 5. september 2015 på forlaget People's Press. Den kan købes hos boghandlere såvel online som i den virkelige verden. ■

Foto-Henning og MET taler sammen efter en just overstået tur i F-16 Fighting Falcon. Foto: Regina Melgaard.

FOTO-HENNINGS FOTOUdstyr:

- Canon EOS 7D
- Tre gode objektiver: 10-22 mm, 24-105 mm og 70-200 mm
- Skyder billederne i RAW og fremstiller dem i DxO

FOTO-HENNINGS YNDLINGSKAMERA

- Hasselblad med dias-film pga. kvaliteten og farvemætningen. Et Hasselblad-kamera har ikke lysmåler eller auto-fokus, og dias-film har ingen eksponeringstolerance.
- Henning Kristensen betegner det som "en slags eksamen, hver gang man bruger kameraet."

FOTO-HENNINGS FOTO-RÅD:

- TÆNK: Hvad vil du fortælle med billedet?
- KOMPONER: Overvej beskæring, det gyldne snit og hvordan din komposition bedst kan fortælle historien.
- EKSPONER: Indstil lukketid, blænde og ISO – og husk at fokusere!

Chef for Strategisk HR i Forsvarsministeriet, Peter Wass. Foto: Trine Axelholm

FAKTA

– Som led i HR-Strategien implementeres i perioden oktober 2015 til juni 2016 ledelsesevaluering for ledere med personaleansvar i de myndigheder og styrelser, der tidligere lå under Forsvarskommandoens myndighedsområde. Det vil sige Værnsfælles Forsvarskommando, Forsvarsministeriets Personalestyrelse, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse.

• Evalueringen skal fremadrettet gennemføres hvert tredje år.

• Evalueringen tager udgangspunkt i et spørgeskema, der besvares af medarbejdere, lederens nærmeste foresatte og af lederen selv.

• Når spørgeskemaundersøgelsen er afsluttet, genereres en rapport til lederen.

• Af hensyn til anonymitet genereres der ingen rapport ved færre end fem medarbejders besvarelser. Dette gælder dog ikke, hvis det er personer med ledelsesansvar. Her generes en rapport uanset antallet af besvarelser.

• Senest otte uger efter evalueringen er afsluttet, skal lederen til en FOKUS udviklingssamtale, hvor resultatet af evalueringen indgår. Endvidere skal den evaluerede leder gennemføre en opfølgende dialog med sine medarbejdere om resultatet af evalueringen.

EVALUERING SKAL GIVE BEDRE LEDERE

Fra oktober skal alle militære og civile ledere med personaleansvar evalueres af deres medarbejdere, nærmeste foresatte – og sig selv.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

PERSONALEANSVAR

Mange ledere er ifølge HR-erfaringer lidt usikre, første gang de skal igennem en evaluering. Men det bliver ikke desto mindre en realitet, når samtlige Forsvarets ledere med personaleansvar – såvel civile som militære – fra oktober 2015 skal vurderes af både medarbejdere og foresatte. Chef for Strategisk HR i Forsvarsministeriet, oberst Peter Wass, er formand for den styregruppe, der har arbejdet med at indføre ledelsesevaluering i Forsvaret. Og han er fuldt ud opmærksom på, at det kan være en grænseoverskridende affære. For tænk engang at skulle bedømmes af en medarbejder. Men erfaringen taler for, at de fleste ender med at være glade for den ret unikke mulighed for input.

– Det kan godt føles lidt usikkert første gang, men jeg har selv prøvet det flere gange, og jeg har brugt evalueringen til

at få øje på, hvad jeg kan gøre bedre, og hvad mine medarbejdere synes om min ledelsesstil, siger Peter Wass.

Når ledelsesevaluering nu indføres i hele Forsvaret, er formålet da også at udvikle bedre ledelse. Det er en del af HR-strategien, der blev aftalt i forbindelse med indeværende forsvarsforlig. Forskellige former for ledelsesevaluering har dog allerede været i brug i blandt andet Flyvevåbnet og i departementet. Det er hensigten, at ledelsesevaluering i lighed med resten af HR-strategien skal anvendes i hele ministerområdet, men det er blevet besluttet at begynde med den del af ministerområdet, som tidligere var Forsvarskommandoens myndighedsområde.

Svar via spørgeskema

Evalueringen foregår ved, at lederens medarbejdere, lederens foresatte og lederen selv modtager et spørgeskema via Forsvarsministeriets Arbejdsmiljødatabase (FAD), som man kender det fra arbejdspladsvurderingerne.

Spørgeskemaet er udarbejdet af Forsvarsakademiet og bygget op om Forsvarets ledelsesgrundlag og FOKUS-kompetencerne. Det består af 41 spørgsmål og tager 10-15 minutter at besvare.

Ud fra de besvarede spørgeskemaer genereres en rapport, som inddrages i den efterfølgende udviklingssamtale mellem lederen og vedkommendes foresatte. Her drøfter man resultatet, og hvad der kan gøres, for at resultatet af næste evaluering bliver bedre. Mulige løsninger kan være kurser, sparring eller mere supervision. Udover at drøfte rapporten med sin chef skal lederen også i dialog med sine medarbejdere om resultatet.

– Det er meget værdifuldt at få input fra sine medarbejdere om ens ledelsesudøvelse, og heldigvis er erfaringen den, at de fleste får gode evalueringer, men der er altid mulighed for at gøre det bedre, siger Peter Wass.

Der vil være konsekvenser

Ifølge chefen for Strategisk HR er udgangspunktet selvfølgelig

den enkelte leders udvikling, men evalueringen vil også dokumentere eventuel dårlig ledelse. Det er et fåtal, der vil sidde tilbage med en rapport, som er meget dårlig, og som de vil have svært ved at finde ud af, hvad de skal stille op med. Men det vil ske. Ikke for at genere nogen, men fordi Forsvaret i lighed med alle andre virksomheder og organisationer af hensyn til opgaveløsningen gør, hvad der er muligt for at forbedre ledelsesudøvelsen.

– Alle spørger, om der vil være konsekvenser af – sat på spidsen – en markant dårlig evaluering og eventuelt flere på hinanden følgende dårlige evalueringer. Og ja, det vil der. Specielt hvis vedkommende udviser manglende interesse eller evne for at forbedre sig. Hvad der i givet fald så skal ske, er i sidste ende op til den enkeltes foresatte, understreger Peter Wass. Den første runde evaluering af samtlige Forsvarets ledere med personaleansvar skal være afsluttet senest i juni 2016. ■

ØKONOMIKURSER – NU SOM E-LÆRING

Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse har fået gode erfaringer med helt eller delvist at omlægge kurser til e-læring. Nu er økonomikurser også kommet med på paletten.

AF FORSVARSMINISTERIETS REGSKABSSTYRELSE

E-LÆRING

Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse (FRS) har gennem de senere år gjort sig gode erfaringer med at omlægge kurser, så de kan gennemføres elektronisk – det såkaldte e-læring. Styrelsen har derfor valgt at prioritere området og udvide antallet af tilgængelige kurser.

– Der er en lang række fordele ved anvendelse af e-læringskurser frem for kurser med fysisk tilstedeværelse, fortæller

chefen for forvaltningssektionen ved FRS, Jesper Jungclaus. Han forklarer, at de enkelte myndigheder sparer ressourcer ved, at kursister og instruktører ikke skal på tjenesterejser for at gennemføre kurserne. Samtidig bliver den enkelte kursist mere fleksibel i forhold til at gennemføre kurset, fordi tempoet kan tilpasses den øvrige tjeneste.

– Det er blandt andet derfor, at FRS fortsat arbejder med omlægning af kurser til e-læring i det omfang, de enkelte kurser egner sig til det. De kan enten

blive til rene elektroniske kurser eller en del af blended learning-princippet, hvor der både er en e-læringsdel og en tilstedeværelsesdel. Her vil sidstnævnte dog være reduceret markant i forhold til tidligere, fortæller Jesper Jungclaus.

– Blended learning er især brugbart ved de kurser, hvor dialog og holdningsmæssige drøftelser mellem kursusedtagerne giver en dynamik på kurset, der ikke kan genskabes elektronisk, forklarer han. ■

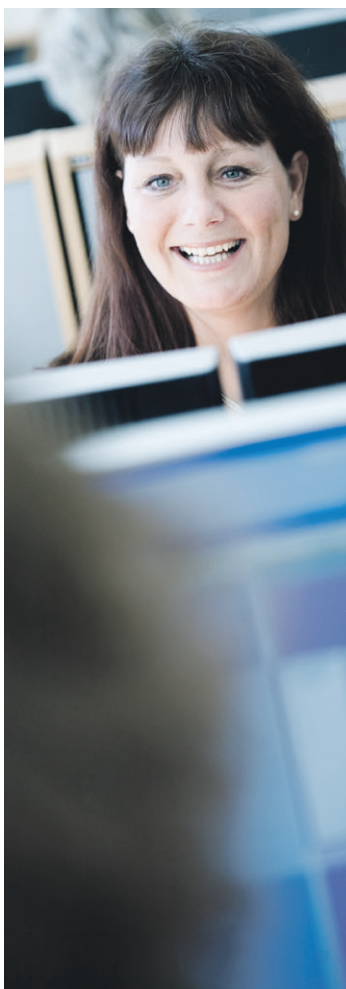

FOTO: SARA SKYTTE

FAKTA

FRS har omlagt følgende kurser til blended learning:

► **DEMARS 901**, Budgetregistrering i DeMars, CO

► **DEMARS 905**, Grundlæggende økonomi i Forsvaret

► **DEMARS 920**, Økonomisk disponent

DEMARS 901 afvikles fremadrettet kun som fjernundervisning. Kurset suppleres 1-2 gange årligt med workshops.

DEMARS 905 og 920 afvikles med en forudsætningssskabende e-læringsdel og en tilstedeværelsesdel. E-læringsdelen af kurset skal være gennemført, inden man kan indtræde på tilstedeværelsesdelen. For DEMARS 920 betyder omlægningen, at kurset reduceres til en enkelt dag på tilstedeværelsesdelen.

Tilmelding til kurserne sker fortsat gennem arrangementsstyring i DeMars, da kursuslederen udtager de kursister, der opfylder kvalifikationskravene for kurserne i prioriteret rækkefølge.

For DEMARS 905 og 920 vil dette ske 14 dage før indtrædelse på tilstedeværelsesdelen. Du kan læse mere om Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelses uddannelser på FRS' hjemmeside på FIIN.

Forsvarets ambassadører deltager bl.a. på uddannelsesmesser som her i Bella Centret tidligere på året. Foto: Forsvaret

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

REKRUTERING

Når Forsvarets Rekruttering markedsfører job og uddannelser i Forsvaret, spiller ambassadørordningen en stor rolle. Ambassadørerne er personer, der selv er i gang med en uddannelse eller arbejde i Forsvaret, og som har sagt ja til frivilligt at være det gode eksempel i markedsføringen. Og det er en vigtig opgave at møde de unge i øjenhøjde og overraske positivt: - Forsvarets oplevelse af sig selv ligner ikke helt det billede, de unge ser. Undersøgelser af-

slører, at en del unge ser Forsvaret som et levn fra fortiden med et tungt hierarki og ansættelse på livstid, siger Gitte Colding fra Forsvarets Rekruttering og fortsætter: - Fordommene smelter til gengæld hurtigt, når de unge møder Forsvaret 'live' på messer eller ved arrangementer.

Ambassadørerne oplever da også, at de bidrager med noget unikt: - Forsvaret adskiller sig fra en lang række civile arbejdspladser, og derfor er det naturligt, at man kan have mange spørgsmål før en ansættelse eller uddannelsesstart. Det kan være svært at finde ud af,

hvor man skal få besvaret disse spørgsmål, men det synes jeg, at ambassadørerne kan være med til, siger Trine Hainer Madsen, der er Kontakt- og Velfærdsbefalingsmand ved OPLOG Korsør.

Og flere giver udtryk for, at det absolut er umagen værd: - Personligt synes jeg, vi gør en rigtig stor forskel, da vi er med til at give de unge et bedre overblik af Forsvaret, og de mange forskellige aspekter der er i at være soldat. Vi danner grundstenene for de unge, som har svært ved at se sig selv i uniform siger Arash Mansouri, der er sergent i Air Control Wing. ■

FORSVARETS ANSIGTER UDADTIL

Mange unge ser Forsvaret som et sted med tungt hierarki og ansættelse på livstid. Forsvarets Ambassadørhold er med til at skyde fordomme ned.

BLIV EN DEL AF FORSVARETS AMBASSADØRHOLD

En ambassadør skal bruge ca. 5 dage om året på opgaven. Ordningen er frivillig og Forsvarets rekruttering afholder de direkte relaterede omkostninger.

Der er planlagt en Ambassadørdag og et Kick off-møde i efteråret, så er Ambassadørordningen noget for dig, kan du læse mere og tilmelde dig på forsvarsambassadør.dk

RAMI
RIGTIGT

NY KAMPAGNE FOR AFFALDSSORTERING

Under sloganet “Ram rigtigt!” iværksætter Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelse en landsdækkende **kampagne**, der skal øge kildesorteringen af pap, papir og metal blandt medarbejderne ved Forsvarsministeriets myndighedsområde.

AF FORSVARSMINISTERIETS REGNSKABSSTYRELSE

MILJØ

Fra uge 36 bliver kampagnen udrullet i landets Driftsområder og Beredskabscentre. Kampagnen indeholder både plakater og informationsmateriale, om hvorfor og hvordan medarbejderne kan sikre at papir, pap og metal kildesorteres så genanvendelsen øges.

I 2014 viste en containersortering

af småt brændbart affald, at næsten halvdelen kunne have været genanvendt frem for at gå til forbrænding. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse sætter fokus på genanvendelse, både fordi det er godt for miljøet, men også fordi der er penge at spare når affald genanvendes i stedet for at gå til forbrænding. Kampagnen er led i Forsvarsministeriets miljø- og naturstrategi 2012-2015, der har som mål at 65%

af det affald der produceres af Forsvarsministeriets myndigheder skal genanvendes. I løbet af kampagneperioden, der strækker sig fra uge 36 til uge 45, kan alle medarbejdere deltage i konkurrencen om at vinde en af i alt ni store lagkager. Tilmelding til konkurrencen findes på facebook.com/ramrigtigt, hvor der også findes yderligere informationer om kampagnen og affaldssortering. ■

LEDIGE LEGATER

Af følgende legater er et antal legatportioner ledige:

Fælleslegatet for hærens befalingsmænd og deres slægt

Generalmajor von Ohmes Legat

Hofråd David Amsel Meyers Legat

Kaptajn Harald Balduin Julius Reinwald og hustru Laura Sophie Margrethe Reinwald, født Langkildes Legat

Kaptajn, Kgl. Hofvinhandler Lorentz Christian Petersens Legat for officersdøtre og officerskenner

Kommandørinde Olivia Rothe, født Kirsteins og tidligere afdøde ægtefælle kommandør Andreas Bjørn Rothe's Legat

Kontorchef i Marineministeriet Thomas Frederik Leopold Brun Cold og hustru Elise Margrethe Armgaard Cold, født Svendsens Legat

Oberst Franz Wilhelm Albrecht von Schnitters Legat for officersdøtre

Oberstløjtnant Steinmanns Legat

Søværnets Fælleslegat

Ønsker du at søge et legat, skal du bruge ansøgningsskemaerne, som du finder på HR-portalen på internettet: www.medarbejder.forsvaret.dk. Brug søgeordet 'Ledige legater' eller klik på linket under 'Aktuelt'. Du kan også henvende dig til kaptajn Christian Aarhus på tlf. 728 19107.

Du skal sende din ansøgning med brevpост til:

Forsvarsministeriets Personalestyrelse
Lautruphøj 8
2750 Ballerup
Att. BDKOOR Legater

Ansøgninger skal være FPS i hænde senest 15. oktober 2015.

KLAR TIL TAKE-OFF

Efterårets elever til de nye officersuddannelser er fundet. Flere kandidater end forventet blev indkaldt til afprøvningsforløbet hos Forsvarets Rekruttering.

De første elever på de nye officersuddannelser begyndte 3. august. På billedet ses nogle af de unge, der mødte op til et åbent-hus-arrangement som led i rekrutteringen til de nye uddannelser. Foto: Knud Grænge Mortensen

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

OFFICERSKOLER

I år er der for første gang rekrutteret til Forsvarets officersuddannelser fra et nyt segment, nemlig bachelor- og professions-

bacheloruddannede. 63 er optaget på uddannelserne og de første startede 3. august.

- På nær til en enkelt uddannelse modtog vi flere ansøgninger og havde flere kandidater til afprøvningsforløbet, end vores målsætning, og det

er naturligvis tilfredsstillende, siger kaptajn Brian Begemann Jørgsholm fra Forsvarets Rekruttering. Og begejstringen spores også hos de nye kadetter på Hærens Sergentskole, der går på med krumhals: 'Vi kan lige så godt vænne os

til det allerede fra start. Vi starter lige på og hårdt og derfra bygger vi det op'. Der er også rosende ord til instruktørerne: 'De prøver virkelig at passe på os, selvom det er stressende. Samtidig med, at de passer på os, presser de os'. ■

SÅDAN FOREGÅR AFPRØVNINGEN

Afprøvningsforløbet for optagelse til officersuddannelser er opdelt i to moduler. Modul I indeholder fysiske test, kundskabsmæssige prøver og andre digitale test samt et ansættelsesinterview med en militær sagsbehandler.

Efter modul I bliver resultaterne vurderet af en militær sagsbehandler og en psykolog fra afprøvningssektionen, der vurderer egnethed til at gennemgå næ-

ste modul. Modul II indeholder en individuel planlægningsopgave, gruppeopgave, psykologinterview samt helbredsundersøgelse. Pilotansøgere gennemgår desuden en flyvemedicinsk undersøgelse.

Endelig vurdering af den enkelte ansøgers egnethed sker på baggrund af en helhedsvurdering, hvor informationer lige fra selve ansøgningsskemaet, til resultaterne fra de enkelte dele i afprøvnings-

forløbet indgår. Helhedsvurderingen sker i en kommission, der består af en militær kommissionsformand, en psykolog fra Forsvarets Rekruttering og en militær repræsentant fra Forsvarsakademiet.

Forsvarets Rekruttering gennemfører løbende opfølgning på uddannelserne, hvor formålet er at sikre, at de tests og profiler, der anvendes er tidssvarende og lever op til de fastsatte krav. ■

FAKTA

Sådan gik det ansøgerne

Nedenstående tal er opgjort umiddelbart efter afprøvningsafslutning i juni 2015:

Hæren: Ud af 202 ansøgere blev 130 indkaldt til afprøvningsforløbet og ud af disse blev 49 fundet egnede til start. 35 er optaget på uddannelsen pr. 3. august 2015.

Søværnet/Taktisk officer (TAK): Alle 48 ansøgere blev indkaldt til afprøvningsforløbet og ud af disse blev 18 fundet egnede til start. 15 er optaget på uddannelsen pr. 3. august 2015.

Søværnet/Våben- & Elektroteknik (VE0): Alle 13 ansøgere blev indkaldt til afprøvningsforløbet og ud af disse blev 7 fundet egnede til start. Alle 7 er optaget på uddannelsen pr. 3. august 2015.

Flyvevåbnet/Kontrol & Varsling: Alle 30 ansøgere blev indkaldt til afprøvningsforløbet og ud af disse blev 6 fundet egnede til start. Alle 6 er optaget på uddannelsen pr. 3. august 2015.

Flyvevåbnet/Pilot*: Alle 546 ansøgere blev indkaldt til afprøvningsforløbet og ud af disse blev 113 fundet egnede til start på uddannelsen. 24 er optaget på uddannelsen, hhv. pr. 3. aug. 2015/ 17. sep. /10. dec.

* For pilotuddannelse har de grundlæggende adgangskrav ikke ændret sig i forhold til tidligere. Det vil sige, at ansøgere fortsat kan søge om optagelse på pilotuddannelsen med en gymnasial baggrund.

ANNONCE

ER DU VORES NYE TOLK?

Taler du fransk, arabisk, somali, farsi (iransk) eller kinesisk (mandarin)? Og er du nuværende eller tidligere ansat i Forsvaret eller Hjemmeværnet, inkl. Reserven og de frivillige?

Internationale samarbejder og militære indsættelser stiller ofte krav om tolkning. Derfor udvider Forsvarsakademiets Sprogofficerskorps med et antal militære tolke, der taler fransk, arabisk, somali, farsi (iransk) eller kinesisk (mandarin). Vi vil derfor gerne i kontakt med nuværende og tidligere ansatte i både Forsvaret og Hjemmeværnet inkl. Reserven og de frivillige, der taler et af ovennævnte sprog.

Kravene til dig lige nu:

Du skal allerede nu kunne tale sproget på et niveau, hvor du kan forstå og gengive indholdet af en lokal nyhedsudsendelse. Du skal endvidere kunne gennemføre en samtale

på sproget. For eksempel om fordele og ulemper ved at besøge Danmark som turist – og ikke kun tale om vejret.

Vi forventer ikke, at dit militære ordforråd på sproget er særligt stort. Vi stiller heller ikke særlige krav til dine skrivefærdigheder, men det er ønskeligt, at du nogenlunde kan læse sproget.

Hvad kan du forvente:

Vi vil gennemføre en sprogscreening pr. telefon eller ved en test på Svanemøllens Kaserne. Dine kompetencer i sproget vil blive anført i vores systemet, sådan at vi eller Forsvarets Personeltjeneste, efter behov, kan kontakte dig og din (militære) chef med henblik på

uddannelse og anvendelse af dig som tolk. Selve uddannelsen til tolk varer fra 3-5 uger og gennemføres som udgangspunkt først, når der er behov derfor.

Om end vores efterlysning gælder alle i Forsvaret - og alle grader - vil vi gerne særligt opfordre personel af Reserven og Hjemmeværnets frivillige til at bringe deres sproglige ressourcer i spil. Bemærk, uddannelsen kan ikke sammenlignes med den to-årige uddannelse til sprogofficer.

Hvad skal du gøre nu?

Skriv en mail eller brev til Forsvarsakademiets Institut for Sprog og Kultur, attention kaptajn Klavs Vedel. Angiv hvilket sprog du taler, og

hvordan du har lært det, f.eks. i gymnasiet, ved ophold i landet, i familien m.v. Skriv også kort om dine militære uddannelser og evt. udsendelser. Opgiv din grad, adresse, telefonnummer, e-mailadresse, enhed du tilhører, og hvem din nærmeste chef er.

E-mail: fak-isk-op03@mil.dk.

Har du spørgsmål kan du også ringe til Institut for Sprog og Kultur telefon på 728 17671.

uddannelse og karriere

Mikkel Behrens på "Graduation Day" den 10. Juni 2015, hvor han netop har modtaget sit diplom for veloverstået uddannelse. Bag ham ses SAASS-monumentet "The Wright Flyer", der er en kopi af det fly, som Wright brødrene anvendte ved verdens første bemandede flyvning, der fandt sted i Kitty Hawk, North Carolina i 1903.

Foto: Privat

USAF School of Advanced Air and Space Studies (SAASS):

· Har eksisteret i 25 år.

· Har haft studerende fra Frankrig, Storbritannien, Tyskland, Australien, Canada, Indien, Norge, Sverige, Israel og nu Danmark.

· De fleste studerende på SAASS har, før de starter på uddannelsen, gennemgået Air Command and Staff College eller som minimum en adgangsgivende mastergrad.

· Uddannelsen fokuserer på strategi, og udgangspunktet er airpower, som kort beskrevet er evnen til at foretage strategisk nyttige handlinger i luften.

· Uddannelsen er tværfaglig og veksler mellem teori og historie, som anvendes til behandling af både nutidige og fremtidige strategiske udfordringer. Skolens motto er da også: "From the past, the future".

· Efter veloverstået uddannelse tildes man graden "Master of Philosophy in Military Strategy".

· Den viden om strategi, som studerende på SAASS får, kan både bruges i et mindre flyvevåben som det danske, i en kæmpe organisation som US Air Force og de øvrige værn i det amerikanske forsvar eller i en større virksomhed.

JEG LÆSTE 175 BØGER PÅ ET ÅR

Mikkel Behrens har som den første dansker nogensinde gennemført uddannelsen på USAF School of Advanced Air and Space Studies i USA. Det krævede ekstremt høj arbejdsdisciplin og mange timers hårdt arbejde.

AF CHARLOTTE JANSEN / VFK

Mikkel Behrens har altid været stræbsom. Han har klaret sig godt gennem al sin skolegang og er målrettet gået efter de store udfordringer. Da han som 35-årig ville læse videre til major, fik han mulighed for at tage uddannelsen ved Air Command and Staff College i Alabama i USA. En mulighed han uden tøven takkede ja til.

- Da jeg søgte ind på uddannelsen til major, kunne jeg vælge at søge i både Danmark og USA. Jeg har tidligere været udsendt til Afghanistan, og fik her et godt indtryk af de amerikanske officerer og det amerikanske forsvar. Derfor valgte jeg at gribe chancen, siger Mikkel Behrens.

Ny tilværelse i USA

Mikkel Behrens var ansat i Air Control Wing, da han i sommeren 2013 pakkede sit liv sammen og rejste over Atlanten for at påbegynde en ny tilværelse som studerende. Med sig havde han ægtefællen Claudia og sønnen Otto, og den lille familie glædede sig til de nye udfordringer.

Det viste sig også ret hurtigt, at Mikkel Behrens befandt sig godt som studerende på skolen i Alabama, hvor han var den eneste dansker blandt 500 studerende fra 55 nationer.

- Jeg syntes, det var super fedt at studere i USA. Der var et godt miljø på skolen, og jeg havde nogle virkelig dygtige undervisere, siger Mikkel Behrens.

På Air Command and Staff College blev Mikkel Behrens optaget på et særligt forløb, hvor han og en gruppe medstuderende fik speciel undervisning i mere tungt og kompliceret stof end de andre studerende. Og den nye viden og det spændende studieliv gav Mikkel Behrens blod på tanden til at søge videre i systemet.

Den ypperste uddannelse i US Air Force

Efter nogle måneder på skolen blev Mikkel Behrens og de andre elever præsenteret for en af sværvægtterne i US Air Force's uddannelsessystem, nemlig USAF School of Advanced Air and Space Studies (SAASS). Bag navnet gemmer sig ikke en stor skole med mange elever men den ypperste akademiske uddannelse, der findes i US Air Force, med få elever og strenge adgangskrav.

Uddannelsen på SAASS er ikke bare svær at komme ind på, den er også ekstremt krævende. Der skal arbejdes intensivt, og eleverne har kun meget lidt fritid i det år, uddannelsen varer.

- Vi fik at vide, at det er en uddannelse, hvor arbejdsmængden hele tiden accelererer for til sidst at slutte af i en spurt. En af de daværende elever fortalte, at han enten læste, deltog i de daglige seminarer eller lavede skriftlige opgaver fra klokken syv om morgenen til klokken elleve om aftenen alle ugens syv dage, kun afbrudt af måltiderne, siger Mikkel Behrens.

Den stræbsomme dansker blev

ikke skræmt af advarslerne om et krævende studie, og da han af sin vejleder blev opfordret til at søge ind på SAASS, valgte han at slå til.

Den første dansker på SAASS

I løbet af foråret 2014 fik Mikkel Behrens besked om, at han var optaget på SAASS. Og da Forsvaret i Danmark også sagde god for det, var det en kæmpe personlig sejr. Ingen danskere er nogensinde kommet ind på SAASS, og Mikkel Behrens havde ikke turdet håbe på at komme igennem nåleøjet.

- Det var en drøm, der gik i opfyldelse. Jeg klarede mig rigtig godt på Air Command and Staff College, og jeg tror, det var en klar fordel for mig, at jeg er dansker. Vi har ry for at være seriøse og professionelle, og jeg fik indtryk af, at der er stor respekt for vores nation og de folk, vi sender afsted, siger Mikkel Behrens.

Kun få nationer har haft elever på SAASS. Flagrækken, der står foran dekanens kontor, er ikke lang, men da Mikkel Behrens blev optaget, købte skolen straks et dansk flag. Så Dannebrog var hejst og på plads i rækken, da Mikkel som den første dansker startede på USAF School of Advanced Air and Space Studies.

Syv nationer og én kvinde

Mikkel Behrens havde afsluttet uddannelsen på Air Command and Staff College med topkarakter, da han sammen med 45 andre elever startede på SAASS. Størstedelen af de studerende var amerikane-

re, og foruden danskeren var der en engelsk, en tysk, en fransk, en australsk og en indisk officer. Og en enkelt kvinde.

- Lige i starten havde jeg lidt sommerfugle i maven over den udfordring, der lå foran mig. Jeg vidste, at det kun er særligt udvalgte elever, der kommer ind, og at alle undervisere også er særligt udvalgte. Det var lidt respektindgydende at skulle ind i sådan en fold af dygtige mennesker, men omvendt så tænkte jeg også, at jeg nu havde chancen for virkelig at blive udfordret, siger Mikkel Behrens.

Og udfordret blev danskeren. Noget af det, der fylder meget på uddannelsen på SAASS, er de mange bøger, der skal læses. På et år blev det til 175 bøger om blandt andet videnskabsteori, klassisk og nutidig militærteori, airpower og militærhistorie, teknologi, international politik, og space- og cyberspace-teori. Det hele med et gennemgående tema om strategi. - Vi lærte ret hurtigt, hvordan man mest effektivt læser en bog, så man forstår indholdet uden at bruge for meget tid på det. Og da jeg havde læst den første stak, følte jeg allerede, at jeg så verden på en helt ny måde, siger Mikkel Behrens.

Foruden læsningen skulle eleverne i løbet af året aflevere en del opgaver og et omfattende masterspeciale. Den berømte slutspurt var en tre timer lang mundtlig eksamen, hvor de skulle redegøre for og tage stilling til alt det, de havde lært i årets løb.

Mikkel Behrens repræsenterede

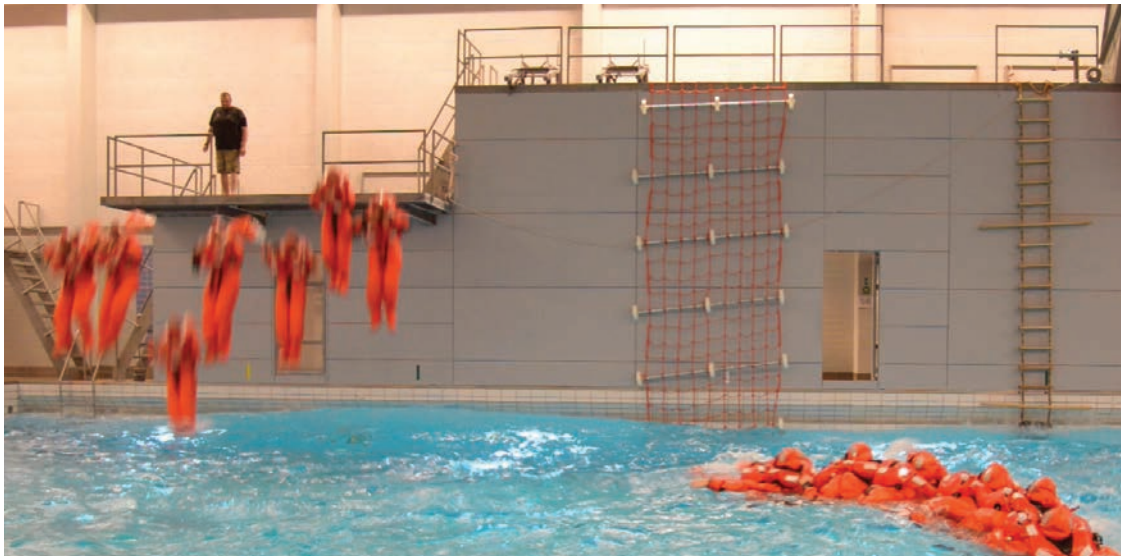
de Danmark på bedste vis, og han afsluttede sin tid på SAASS med et A, som er den bedste karakter, man kan opnå i det amerikanske uddannelsessystem.

- Det er det mest givende, men også det hårdeste, jeg nogensinde har prøvet. Jeg har lært at anvende teori og historie på en helt ny måde til at sige noget meningsfyldt om strategi. Og jeg har lært at behandle helt enorme mængder af information og koge det ned til meget, meget lidt og tage selvstændig stilling til det. Det er det mest centrale, jeg har lært på det år.

Retur til Danmark

Da Mikkel havde fået armene ned efter den flotte eksamen, rejste han og familien hjem til Danmark. I august 2015 startede han i Flyverstabens Udviklingssektion, og han håber, at han i sit nye job vil få brug for noget af det, han har lært omkring strategi. Men færdig med SAASS er han ikke.

- Det er ikke sådan, at fordi jeg er færdig med SAASS, så er jeg færdig med uddannelsen. SAASS er livslang læring. Jeg har bygget flyet, men det er først nu, det skal ud at flyve. Og for at det kan lade sig gøre, skal jeg fortsat orientere mig via større og større mængder litteratur. Derfor har jeg købt endnu en væg med bøger, som jeg vil i gang med at læse, siger Mikkel Behrens. ■

I træningsbassinet har man mulighed for at lave en virkelighedstro men stadig kontrolleret øvelse med bølger, røg, regn, storm og torden.

HÆRFOLK OG FLYVERE VIL VÆRE SØMÆND

Et jobskifte til Søværnet er så populært, at Marinestaben har oprettet en helt ny basisuddannelse.

TEKST OG FOTO: EMMA KIRKETERP / VFK

VÆRNSSKIFTE

Ét plask, og syv mand er alle hoppet i bassinet fra den tre meter høje platform. Vi er i svømmehallen hos Center for Sergent og Maritim Uddannelse i Frederikshavn. Redningsvestenes lys blinker blandt bølgerne i bassinet. Svømmetage-
ne er store for at nå frem til de andre og danne kæde for så at komme i sikkerhed i redningsflåden.

Tretten folk fra Hæren og Flyvevåbnet befinder sig i denne svømmehal – langt fra deres naturlige habitat. Det er selvvalgt, for de er i gang med faget Redningsmidler på uddannelsen Basisomskoling til Søværnet, BTS; en helt ny uddannelse, oprettet som resultat af stigende interesse for at skifte fra et job i Hæren eller Flyvevåbnet til et i Søværnet. Uddannelsen er nødvendig, så de kommende sømænd kan indgå i deres nye funktion.

Stor interesse for Søværnet

Normalt bliver omskolingseleverne uddannet sammen med Søværnets værnepligtige, men i de seneste to år har Center for Ser-

gent og Maritim Uddannelse oplevet et stigende antal elever. Og det har lagt pres på holdene. I januar var der således otte overflyttere, der fulgte de værnepligtige. Som regel er det tal mellem ét og tre.

Derfor fik man en idé hos Søværnets Basisuddannelse tilbage i december sidste år.

- Vi kunne se, at der var øget interesse for vores omskoling. Derfor tænkte vi, at hvis vi nu kiggede på de kvalifikationer, de havde i forvejen og så tilrettelagde et kursus med de elementer, de manglede, så ville dét være løsningen på problemet, siger chefsergent Henrik Hansen, leder af Søværnets Basisuddannelse.

Sømand på koncentrat

Basisomskoling til Søværnet varer atten dage og er således mere koncentreret end uddannelsesforløbet sammen med de værnepligtige. Det har fokus på de elementer, som omskolingseleverne mangler for at kunne gebærde sig som sømænd.

Uddannelsen blev godkendt i marts 2015, og det første hold med syv elever startede allerede i april 2015. Andet hold startede

i juni og bestod af tretten elever.

- Ud fra evalueringerne fra det første hold fornemmede vi, at vi ramte rimelig godt i første omgang. Så må vi se, efter hold to er færdigt, om der skal justeres lidt, siger Henrik Hansen.

Mangel på faglærte

Hos Marinestaben er man glad for uddannelsen Basisomskoling til Søværnet, da det er en mulighed for at få udfyldt nogle af de tomme arbejdspladser på blandt andet de tre nye fregatter og de to støtteskibe.

Det er primært faglærte med et sort svendebrev, der er mangel på om bord på skibene. Det drejer sig blandt andet om elektrikere, maskinmænd, elektronikmekanikere og automatikteknikere.

- Vi mangler folk med faglige uddannelser, så hos Marinestaben er vi rigtig glade for uddannelsen. Det lå jo lige til højrebænet at lave et samlet kursus for overflytterne, siger orlogskaptajn Knud Engmarksgaard fra Marinestabens uddannelseselement.

Yderligere et omskolingshold gik i gang i august, og der er planer om endnu et i december. ■

SIG HALLØJ TIL DØRK, PØS OG LEJDERFLYVERE

Der er mange ting at lære, når man skal omskoles til sømand. Blandt andet skal man have udvidet sit ordforråd med en masse maritime udtryk. Men for enden af kurset venter nye muligheder.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

SØMANDSKAB

- Fri af lejder, råber den første oppe fra rebstigen. Meldingen blander sig med lyde af torden og skyderi i svømmehallen. De andre omskolingselever sidder i en gyngende redningsflåde neden for den platform, der skal forestille et redningsskib.

Udover kurset i redningsmidler skal de kommende sømænd på uddannelsen Basisomskoling til Søværnet undervises i militær optræden, Søværnets organisation, håndvåben, førstehjælp, idræt, brandslukning og røgdykning. En del af fagene er til for at holde deres grundlæggende militære kundskaber ved lige, men noget nyt for dem alle er faget Sømandskab.

En spand er ikke en spand

Her skal de lære de forskellige knob og stik, at fortøje skibe på den rigtige måde, og hvordan et skib er bygget op. Men en stor del er også at lære de rette maritime udtryk. Og det kan være en kundskab i sig selv. - Man må ikke kalde en spand for en spand. Det hedder en pøs. Og gulvet hedder dørken, så der er mange småting at lære, siger Rasmus Guldberg Jensen.

Han er marinekonstabel. Han har tidligere arbejdet i Hæren, men med en baggrund som elektriker fik han lyst til at søge nye jobmuligheder i Søværnet. Han er ikke i tvivl om, at det var den rigtige beslutning at skifte værn. - Det er superfedt, jeg skulle have tænkt på det noget før, siger han.

Nye muligheder

Kollegaen marineoverkonstabel Nicolai Aagaard har arbejdet seks år i Hæren blandt andet som panserinfanterist og radiomand. Nye muligheder, andre arbejdsgange og mere ansvar var det, der tiltrak ham ved Søværnet.

- Der sker ikke så meget spændende i Hæren, og jeg trængte til nogle nye udfordringer. Det tilbød Søværnet mig. Så jeg tog chancen og kom ind, siger Nicolai Aagaard.

- Den største omvæltning er, at der er lidt bedre forhold. Man skal ikke sove ude under træerne mere, og man får god mad, smiler han. ■

FAKTA OM BTS

Basisomskoling til Søværnet har til formål at omskole medarbejdere, der har gennemført deres basisuddannelse i Hæren eller Flyvevåbnet, så de kan arbejde ombord på Søværnets enheder og tjenestesteder.

Uddannelsen foregår ved Center for Sergent og Maritim Uddannelse og Center for Skibssikkerhed.

Hvis du ikke lige kan genkende alle medlemmerne af Forsvarsakademiets nye Advisory Board, kan du læse nærmere på www.fak.dk.

Et nyt Advisory Board på Forsvarsakademiet skal fungere som tænketank og kvalitetssikring af akademiets forskning og uddannelsesvirksomhed.

TEKST OG FOTO: CHARLOTTE JANSEN / VFK

FORSKNING - Vi skaber et forum, hvor vi kan drøfte vores udfordringer og muligheder med yderst kompetente repræsentanter fra civile, militære og uddannelsesfaglige områder, samt få input til hvilken retning Forsvarsakademiet skal

styre mod i forhold til organisation og faglighed, siger chefen for Forsvarsakademiet, kontreadmiral Nils Wang. Advisory Boardets sammensætning afspejler Forsvarsakademiet mange roller og opgaver i fremtidens forsvar. Medlemmerne kommer fra mange anerkendte organisationer i ind- og udland, som

alle har forskellige tilgange til udvikling, uddannelse og forskning. Som formand sidder generaløjtnant og øverstansvarlig Per Ludvigsen, mens Nils Wang er næstformand. Boardets medlemmer skal støtte Forsvarsakademiets ledelse i at sikre at strategier, prioriteringer og konkrete projekter passer ind i det akademisk-mili-

tære univers, hvor Forsvarsakademiet skal levere. - Danmark uddanner særdeles kompetente officerer, der efterhånden har stor erfaring med og har vist deres værd gennem operationer i forskellige dele af verden og under forskellige indsættelsesvilkår. Det skal vi blive ved med at holde fokus på. Vi skal samtidig altid stræ-

be efter at styrke vores faglighed, hvilket er kernen i udviklingen af de nye officersuddannelser. I den forbindelse er Forsvarsakademiets Advisory Board en vigtig komponent i at sikre et højt fagligt niveau i forskningen og uddannelserne, siger Per Ludvigsen. ■

DE SPILLER OM LIV ELLER DØD

Nyt computerspil træner flyvevåbnets unge officerer i den komplekse hverdag i internationale missioner.

AF THOMAS JERICHOW / FAK

FLOS En dansk officer styrer sin drone hen over det telt, hvor krigsforbryderen blev set for 25 minutter siden. Ordren er klar, og der er givet grønt lys til at affyre et missil mod teltet. Manden skal uskadeliggøres. Pludselig ser officeren, at der er holder en ny bil foran teltet. Den var der ikke sidste gang, han kunne se gennem skyerne. Er det målets kone og fem børn, der nu er i teltet? Er det lokale landsbyboere, eller er krigsforbryderen slet ikke i teltet mere? Skal missilet stadig affyres? Den slags dilemmaer er ikke ukendte under internationale missioner, men kan være svære at træne med de unge kadetter hjemme på skolebænken. Derfor afprøvede Flyvevåbnets Officersskole et nyt computerspil, som over kadetterne i netop den slags dilemmaer. - Traditionelt er vi rigtig gode til at lære de unge officerer at planlægge, men hvad sker der, når pla-

nerne rammer den rigtige verden? Så udvikler det sig sjældent helt, som man troede. Derfor har vi reelt manglet en mulighed for at træne nogle af de mange dilemmaer, som præger hverdagen i de internationale missioner, fortæller major Karsten Marrup, der er lærer ved officersskolen.

Læring gennem deltagelse

Han og Michael Frost, der er pædagogisk konsulent ved Forsvarsakademiet, har udviklet spillet sammen med det civile firma Serious Games Interactive. Det stiller en række spørgsmål om svære situationer til eleverne, som så kan vælge mellem forskellige svar. Svarene demonstrerer, hvordan en situation kan se forskellig ud alt efter, hvor man sidder i missionens organisation. Dermed er det ikke altid klart, hvad der er det rigtige svar eller den rigtige reaktion.

Eleverne på Flyvevåbnets Officersskole arbejdede sammen i grup-

per omkring spillet og point sikrede, at de kunne vurdere deres egen indsats.

- Jeg tror, det er ret naturligt for min generation at anvende computerspil til at lære noget. Generelt tror jeg, man lærer mere af at skulle agere på dilemmaerne, end man lærer af at få det forklaret oppe fra tavlen. Men det er vigtigt, at vi bagefter snakker dilemmaerne igennem og forstår hvilke dynamikker, der var i spil og hvilke løsninger, der var bedst, fortæller løjtnant Jesper Krabbe, der deltog i spillet.

Amerikansk interesse

Blandt observatørerne under afprøvningen af computerspillet var oberstløjtnant Samuel Shearer fra US Air Force Academy i Colorado. Det amerikanske flyvevåbens officersskole følger det danske projekt med interesse.

- Vi er klart på vej mod flere simulationsspil af denne type i undervisningen på US Air Force Acade-

my. De missioner, vi sender vores flyvevåben ud i, er langt mere komplekse end for bare 20 år siden og kræver, at personellet kan håndtere mange forskellige dilemmaer i missionsområdet, fortæller Samuel Shearer. Han og andre allierede kan frit anvende de undervisningsspil, som Flyvevåbnets Officersskole og Forsvarsakademiet har udviklet.

Næste fase bliver at udvikle flere områder med dilemmaer i spillet, så eleverne også kan trænes i for eksempel logistiske eller juridiske udfordringer. Udviklerne ser næsten ingen begrænsninger på, hvilke områder spillet kan anvendes til at forberede officererne på fremtidens komplekse missioner. ■

FORSVARETS UDDANNELSER UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Flyveleder – ansøgningsfrist 28. september
- Flyvelederassistent – ansøgningsfrist 28. september
- Militærpoliti – ansøgningsfrist 2. oktober
- F-16 våbenassistent – ansøgningsfrist 9. oktober

LÆS HVORDAN DU SØGER PÅ WWW.FORSVARET.DK/UDDANNELSER

sport og sundhed

Marinefemkæmper slog verdensrekord

PENTATHLON: Den danske marinefemkæmper Marie Lyng har slået verdensrekord i disciplinen finneforhindrebane til europamesterskabet i marinefemkamp, CISM Open European Cup, i Eckernförde i Tyskland. Marie Lyng svømmede i tiden 50,1 sekunder, hvilket er 2,5 sekund bedre end hendes personlige rekord. Og det rakte til en samlet førsteplads. Marie Lynges rekord var et helt sekund bedre end verdensrekorden.

- Jeg er rigtig glad. Det er noget, jeg har trænet målrettet for i et år, siger premierløjtnant Marie Lyng, der til daglig er sprogofficer.

Ved samme konkurrence opnåede det danske herrehold en placering som nummer tre i holdkonkurrencen. Udover Marie Lynges verdensrekord på finneforhindrebanen satte Mads Lunde dansk rekord på forhindrebanen. Det danske landshold vandt fire individuelle medaljer. ■

MARINE-FEMKAMP

består af fem discipliner:
finneforhindrebane, livredning,
forhindrebane, sømandskab
og amfibieløb.

THE BATON RUN DENMARK

The Baton Run Denmark skydes i gang på kasernen i Slagelse kl 17.00 den 4. september.

På turen fra Slagelse til København vil løberne stoppe ved en mindesten for udsendte soldater, ved en mindesten for faldne frihedskæmpere og yderligere et på strækningen mellem Ringsted og Roskilde, hvor der bliver opsendt 114 lyslanterner. En for hver af de soldater, der har mistet livet under de internationale missioner siden 1948, en for de fysisk sårede, en for de psykisk sårede, en for de pårørende og en for de soldater, der har taget deres eget liv efter at være kommet hjem.

På dele af turen vil borgmestre fra nogle af de kommuner, som løbet kommer i gennem, løbe med.

Deltagerne løber ind på Kastellet mellem 08.45 og 09.20 på Flagdagen den 5. september. Her lægger løberne krans og blomster ved Monumentet for Danmarks Internationale Indsats for at mindes de faldne, og senere deltager løberne i Flagdagssparaden på Kastellet.

VI LØBER FOR AT MINDES

16 veteraner og pårørende løber fra Slagelse til København for at mindes udsendte, faldne og sårede fra de internationale missioner.

AF ANDERS V. FRIDBERG / VFK

MINDELØB Følelserne kommer til at sidde uden på løbetøjet, når 16 stafetløbere 4 september starter på deres del af de 120 km fra Antvorskov Kaserne i Slagelse til Kastellet i København med en stafet i hånden. Løbet er den første danske udgave af The Baton Run og formålet er at mindes alle de, der er blevet berørt af Forsvarets internationale missioner. -Tanken bag løbet er, at man skal huske de soldater og alle andre, der har været udsendt. Men man skal også huske, at der er andre end de udsendte, der bliver påvirket. Det gælder i lige så høj grad de pårørende til de dræbte og sårede. Det er vigtigt at huske alle, siger Kim Eg Thygesen.

Han har fået ideen til løbet og

står selv for al planlægning. Kim Eg Thygesen er selv ramt af Post Traumatisk Stress Syndrom efter flere hårde missioner, og han er også veteranen, der tog initiativet til Flagdagen for Danmarks Udsendte, som 5. september fejres for 7. gang.

Alle er ramt

Stafetløbet handler om andet og mere end at skabe opmærksomhed og pirke til den nationale samvittighed over for de udsendte og deres familier. Formålet er i lige så høj grad at give løberne en oplevelse af fællesskab.

-Det handler om at give løberne en oplevelse af, at vi er sammen om opgaven at bringe stafetten fra Slagelse til København. Det er ikke alle løberne, der har været udsendt, men alle er berørt, og jeg håber, at oplevelsen kan være med

til at bringe veteraner og pårørende tættere sammen, siger Kim Eg Thygesen, der understreger, at løbet ikke bare handler om soldater, men også politibetjente, sygeplejersker og alle andre udsendte.

Vi mindes Mads

Stafetten, som løberne skal have i hånden, er fremstillet af håndtaget fra en bære, der har været brugt i Afghanistan. De 16 deltagere, der løber to og to sammen - fem km mellem hvert skift, er en blanding af raske veteraner, sårede veteraner og pårørende til tidligere udsendte. En af løberne er Søren Lerche Rasmussen, der er far til Mads Lerche Rasmussen, som sammen med to kammerater blev dræbt i Afghanistan i juni 2009. -Vi har altid været en løbeglad familie, og vi synes, det er en god må

de at mindes Mads og de andre, der er blevet dræbt eller er kommet til skade. Men det er også for, at ingen glemmer det, der er sket. Vi, der har været ramt, glemmer det ikke. Desværre synes jeg, der er en tendens til, at mange andre gør, siger Søren Lerche Rasmussen.

Stafet i hele verden

Stafetløbet knytter sig til det britiske projekt The Baton. Det skaber opmærksomhed om udsendte soldater og viser taknemmelighed for deres indsats ved at medbringe et bærehandtag ved motionsløb rundt om i verden og ved særlige Baton-løb. Kim Eg Thygesen mødte manden bag The Baton, den britiske veteran Alan Rove, da de begge løb US Marine Corps Marathon i 2013. Kim Eg Thygesen har siden løbet med The Baton flere gange i Storbritannien.

-Der er et helt specielt sammenhold og en speciel følelse, når man løber om natten. De snakke, man har der i mørket, om hvad man har oplevet, og de problemer man måske har, er mere personlige og går mere i dybden, og det håber jeg at kunne bringe videre i løbet i Danmark, siger Kim Eg Thygesen.

Vi skal være stolte

Men selv om løbet på den måde kommer til sætte meget fokus på ofre for de internationale missioner, handler det for Kim Eg Thygesen lige så meget om stolthed over det, soldaterne har ydet. -Jeg synes, det er vigtigt, at vi husker at være stolte over, at vi har en masse mænd og kvinder, som tør sætte alt til side for at tage ud i verden og give andre lov til at tro på dagen i morgen, siger Kim Eg Thygesen. ■

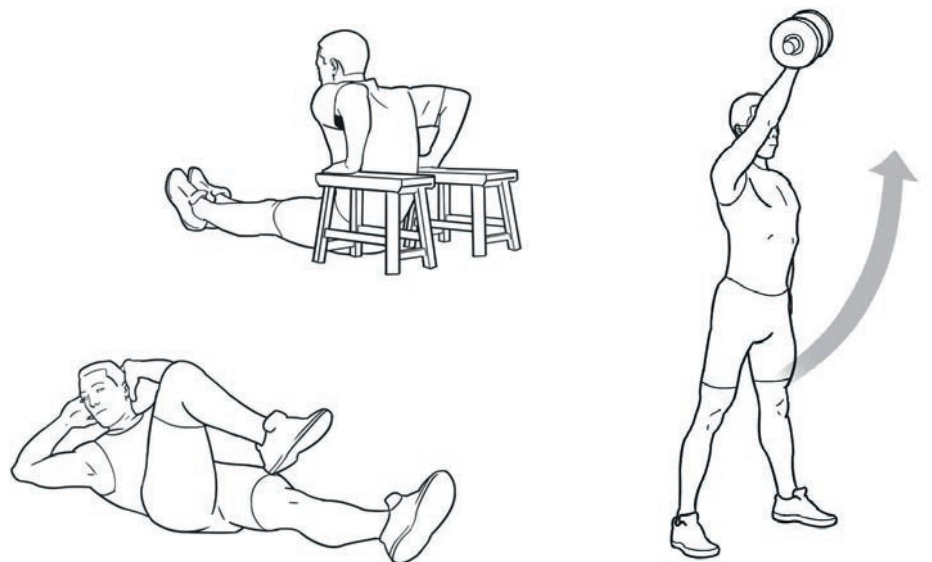
TRÆNINGSTIPPET

Sommerferien er overstået. Vi vender tilbage til hverdagen og prioriterer denne gang at få hele kroppen i gang igen.

Programmet er et cirkelprogram på 12 minutter. Det er et hårdt program. Du skal være aktiv i 30 sekunder og holde pause i 15 sekunder. Hvis du synes, det er for hårdt efter ferien, kan du sætte pausen op til 30 sekunder.

Der er otte øvelser, og du skal gerne tage to runder i alt; det kan anbefales at se de tilhørende videoer på <http://traenmed.forsvaret.dk/> for at udføre øvelserne korrekt. Du kan også se dem ved at hente Forsvarets app "Træn med Forsvaret" til din smartphone eller tablet.

- Skyggeboksning
- Mavecykling
- Et-bens squat
- Maveliggende benløft
- Bokshop
- Sving med håndvægt
- Mountain climber
- Dips på stol

CIRKELPROGRAM PÅ 12 MINUTTER

NM I SKYDNING GJORDE SERGENTELEVER EKSTRA SKARPE

NM Nordisk Mesterskab I Militær Skydning

- 86 deltagere fra Finland, Norge Sverige og Danmark.
- Afholdes hvert år på skift mellem nationerne.
- Norge vandt i 2015
- De nordiske nationer er verdens bedste
- Danmark er regerende verdensmester, og det er normalt et af de fire nordiske lande, der har den titel.
- Næste VM er i Syd-Korea i september 2015

Normalt har sergenter fra stående kompagnier assisteret under Nordisk Mesterskab i Militær Skydning. Nu er det VUT-I elever fra Sergentskolen i Varde, der kører showet som en del af deres uddannelse.

AF KIM VIBE MICHELSEN / VFK

KONKURRENCE - Vi kunne simpelthen ikke have klaret os uden.

Så klar er udtalelsen fra stævneleder og major Kurt Nicolaisen. Han har været med til at gennemføre de seneste tre nordiske mesterskaber i militær skydning for garnisonen i Varde, og ifølge ham havde byen ikke kunnet fortsætte som vært, hvis ikke Sergentskolen trådte til.

I de tidligere nordiske mesterskaber har Kurt Nicolaisen bare kunnet hente befalingsmænd ind fra stående styrker i de batterier, der tidligere har været på kaserne. Men med nedlæggelsen stod stævnet uden befalingsmænd til at fungere som de banekommandører, skytterne er så afhængige af, så da Hærens Efterretningscenter i Varde fik buddet i år, skulle der tænkes nye tanker som altså endte med at pege på Sergentskolens elever.

-Da ideen havde bundfældet sig, var alle glade for den. Vi fik banekommandører. Sergenterne fik mulighed for at afprøve uddannelsen. Det er ren win-win, siger Kurt Nicolaisen.

Passer godt ind

Nordisk Mesterskab i Militær Skyd-

ning foregår over tre dage. De første dage er der baneskydninger på civile anlæg, og her er der ikke behov for ekstra mandskab, men på konkurrencens sidste dag skal de fire landshold fra Finland, Norge Sverige og Danmark skyde i felten. Det er mere avancerede skydninger, der kræver mere planlægning og mere sikkerhed end i de civile skydeanlæg.

Oversergenteleverne er ved at uddanne sig til skydeledere på Hærens Sergentskole i Varde. Under skydningerne til nordisk mesterskab får de lov til at indrette banerne og være banekommandører, mens deres kursuschef er skydeleder. Han er ikke tvivl om, at anvendelsen af dem giver mening i forbindelse med uddannelsen.

- Det passer godt ind i uddannelsen. Normalt står de for skydninger med deres klassekammerater, men her får de lov til at instruere skytter, de ikke kender. Samtidig er konkurrenceskytterne mere krævende, og det, at det er en rigtig konkurrence, tilføjer en ekstra skarphed, siger Mads Timm, der er major og kursuschef for oversergenteleverne.

Ville gerne tage den fulde pakke

Ude hos oversergenteleverne er begejstringen dog ikke helt så udel-

Foto: Mikael Hansen

De er midt i deres eksamen, og selv om de godt forstår, at timingen af nordisk mesterskab ikke passer fuldstændig sammen med deres uddannelse, ville de gerne have haft mere ansvar.

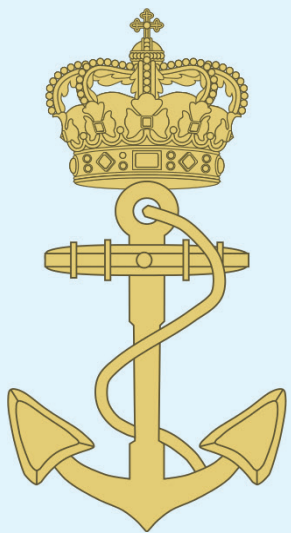
"Det her er et udmærket brush up på at være banekommandør. Vi kommer ud og får frisket op, hvordan vi taler til skytterne og indretter banerne, men vi er nå-

et længere end det i vores uddannelse, og jeg tror, at det havde givet mere at få lov til at være skydeleder på den," siger Emil, der er oversergentelev fra Gardehusarregimentet.

Ifølge major Mads Timm er der flere grunde til, at banekommandørernes rolle var ændret i forhold til tidligere år.

Vi har valgt det anderledes,

fordi det her er en ret avanceret skydning. Skytternes specielle konkurrencevåben indgår ikke i de militære reglementer, og jeg har været nødt til at få speciel polititilladelse for at bruge dem på de militære anlæg. Derfor ville vi ikke lade eleverne stå med hele ansvaret. De er stadig under uddannelse. ■

Søværnet får sin første pårørendekontakt

En personlig frustration over ikke at have et sted at gå hen med sine følelser har nu givet Familienetværket den første kontaktperson for pårørende i Søværnet.

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN / VFK

NETVÆRK Som i Hæren og Flyvevåbnet, så må pårørende til ansatte i Søværnet undvære deres kære i længere perioder. Det kan være, når de er udsendt til operationer omkring Afrikas Horn, eller når de hjælper med at fragte kemiske våben ud af Syrien. Men det daglige arbejde i Søværnet betyder, at nogle ansatte er væk fra deres pårørende i længere perioder, selvom de ikke er i mission. Derfor kan familie og parforhold blive belastet på samme måde, som hvis de var på mission. Oven i det har de pårørende til ansatte i Søværnet ikke haft en kontaktperson i Familienetværket, som de kunne gå til, når det brændte på. Det har Mette Hjorth Olsen nu tænkt sig at lave om på. Hendes mand, Kim, sejler på fregatten Peter Willemoes. Det betyder, at han i perioder er meget væk hjemmefra, når det nye skib er ude i verden. - Ideen om at blive kontaktperson er opstået ud af min frustration over, at jeg synes, at det var rigtig svært at stå alene med den her nye situation. Og så en frustration over, at der ikke er noget, der er rettet til Søværnet. Meget fokus er på de deciderede udsendelser. Det betyder meget for mig, at når man går ind på hjemmesiden, så er der en mailadresse til en, der ved noget om Søværnet. Jeg kan forstå på min mand, at der er en del af dem derhjemme, der savner, at der er en kontakt. De kanaler jeg kunne finde, var alle sammen hængt op på en specifik mission eller direkte på Kims medarbejdernum

mer, fortæller Mette Hjorth Olsen, der nu er blevet kontaktperson for pårørende i Søværnet under Familienetværket.

De grimme ting

Selv om der er forskel på, om en pårørende er udsendt til en international mission eller "kun" sejler i Nordatlanten, så er der alligevel mange ting, der er fælles. Det er derfor, der også er brug for fokus på Søværnet i Familienetværket.

- Bare det at have et sted at gå hen med det, der er lidt grimt. De her følelser, man har omkring, at han eller hun skal være væk hjemmefra. Der kan man jo godt være vred. Må man det? Eller skal man være ked af det, og hvor ked af det må man være? Hvad med de ting, man er bekymret for? Hvad nu hvis man er presset, mens han eller hun er ude, hvor går man hen med det?, spørger hun.

En udfordring for parforholdet

Det er ikke kun reaktionerne, mens den pårørende er ude at sejle, der kan give problemer. Også når de kommer hjem, kan reaktionerne være de samme som, hvis de har været udsendt på mission.

- Det er jo meget menneskelige ting, som jalousi, vrede og at skulle indrette sit liv efter, at han nu er hjemme, hvor han før var ude. Jeg kan høre på de andre, der har mænd, der har været udsendt for et af de andre værn, at de oplever de samme ting, som jeg oplever. De oplever bare også, at det når et normalt leje, hvor de får rettet op på det. Det, der er specielt ved Søværnet, er, at ofte så skal han af sted igen. Selvfølgelig kan det blive en vane, og selvfølgelig kan man blive dygtigere til det, men det er dæleme en udfordring

for ens parforhold og ens familieliv, fortæller Mette Hjorth Olsen.

Men selv inden for Søværnet er der forskel på, hvordan jobbet påvirker den enkelte.

- Alt efter hvilken enhed og hvilken funktion du har, så er det forskelligt, hvor ofte du er ude. Dem, der sejler nord på, de har trods alt en cyklus i det. Dem der sejler på fregatterne og støtteskibene, de har ikke en gang en rytme. Det er en af de ting, der presser det hele, ved jeg fra mig selv. Selvfølgelig bliver vi dygtigere til det, men jeg tror ikke, at det holder op med at være svært, siger hun.

Ikke terapeut

Som kontaktperson bliver det Mette Hjorth Olsen, pårørende kan ringe til og tale med om de problemer, der er i hverdagen – pårørende til pårørende.

- Det er vigtigt for mig, at folk ved, at der er nu er et telefonnummer og en mailadresse, de kan kontakte. Jeg er ikke terapeut. Men nogen gange, så kan det gøre en kæmpe forskel bare det at tale med en, der ved, hvad det er, man selv står i. Måske gør det forskellen, så man husker at få talt med sin soldat om det, der er svært, eller at man så kan rumme, at børnene er besværlige, siger hun.

Ud over at være kontaktperson er Mette Hjorth Olsen også kommet i bestyrelsen i Familienetværket. Her håber hun på, at få indflydelse på de ting, der omhandler Søværnet.

- Mit meget specifikke fokus er pårørende i Søværnet. Jeg oplever, at vi er oversete. Så er jeg optaget af den generelle veteranpolitik og vores adfærd over for de

mennesker, der har været af sted, og de familier der er berørt af de her traumer, som nogen er kommet hjem med. Så der er en masse forskellige projekter, der er super spændende, fortæller hun.

Børnemedalje

For Søværnet har hun allerede specifikke ting, hun vil gå i gang med.

- Jeg vil prøve at få lavet et samarbejde med de få pårørende arrangementer, der er i Søværnet, og også presse på for, at der kommer flere pårørende arrangementer. Et andet eksempel er, at Familienetværket har lavet de her børnemedaljer til børn, der har en nær pårørende, der har været udsendt. Der er jeg i gang med at prøve at finde ud af, hvem i Søværnet, vi bør sende en medalje til, slutter Mette Hjorth Olsen.

Kontakt til Mette Hjorth Olsen

Du kan kontakte Mette Hjorth Olsen på telefonnummer 51 63 06 32 og mailadressen familienetvaerket.fl1@gmail.com. ■

Familienetværket søger nye kontaktpersoner

Vild u værø ed tila t hjælpø ndre pårørendø ed dø oblemer der kan opstå,n år en pårørendø r udsendt? Er du selv årørendø ile n veteran? Så har familienetværket brug or din hjælp.

Vi forventer af dig:

- At du er pårørende/ven tile n veteran.
- At du er venlig, imødekommende, nærværendø g ummelig.

- At du har lyst tila t dannø etværk, arrangere og deltage i forskellige arrangementer,s amt fortællø rd et at værø årørendø å forsvarøf ør/un-der/efter udsendelsesarrangementer.
- At du har bearbejdet egønø oblemstillinger som pårørende.
- At du kan indlevø ig,u den at blive overinvolveret.O g an sættø rønsø, hvis nødvendigt.
- At du kan delø inø g nø rfaringer men samtidign ødø ndrø årørendø

der,h vor dø r,o g an tagø dgangs-punkt id eresø plevøø fs ituationen og rumme deres følelser.

- at du deltager iF amilienetværkets seminarer.

Vi tilbyder dig at være en del af en organisation hvor:

- Der er god mulighed for at påvirke vilkårenø or pårørendøh øld øndet.
- Der er pladø ilf ørskøllighed.
- Der er gode muligheder for at realise-

re/afprøvnø yø deer.

- Der er en god økonomi.
- Der er et godt samarbejdø ed Forsvaret og Veterancenteret.
- Der er muligheder for at gøø n forskøf ør voksnø g ørn med tilknytning til udsendte og veteraner.
- Der er mulighed for at værø ed tila t arrangere eksempøvis: sommerøj-re,b ørnegrupper,f øredrag,t eaterture eller lignende; både i Familienetværkø egie ller er amarbejdø ed an-

dre frivillige eller professionelle organisationer.K un fantasien,o verskuddet øg økonomien sætter grønsø,n år vi holder øs ønden for Familienetværkets overordnede formål.

Ved interesse kan du kontakte Familienetværkets næstformand Vinnie Højmarkp å tlf.5 1 63 06 30 eller på mail familienetvaerket.ka1@gmail.com.

Du kan læse mere om familienetværket på Familienetvaerket.dk ■

FACEBOOK

JEG LÆSER

SLAGTEBÆK DYBBØL

Tom Buk-Swienty

LÆS Sidste forårs 150-års jubilæum for slaget ved Dybbøl i 1864 indbød i høj grad til mere fokus på de slag, der var med til at forme Danmark som nation. I Slagtebæk Dybbøl gennemgås hele følelsesregistret i selskab med alle fra soldaten i skyttegraven til D. G. Monrad på ministergangene hele vejen til og med slaget d.18. april 1864 samt det politiske efterspil.

JORDENS SØJLER

Ken Follett

LÆS Sommerferiens absolutte tidsrøver! Fik endelig kastet mig ud i Ken Folletts fantastiske fortælling om livet i og om den fiktive by "Kingsbridge" i 1100-tallet. Den indlevende beskrivelse af alle fra høj til lav i det lille ekspanderende bysamfund er yderst fængende, og de 779 sider gled langt hurtigere ned end forventet.

REJSEHOLDETS HISTORIE

Frederik Strand og Ove Kryger Rasmussen

LÆS Spændende fortælling om både den velkendte politienhed Rejseholdet og udviklingen inden for kriminalteknik i Danmark. I bogen gennemgås også nogle af de mest opsigtsvækkende mord, der har fundet sted på dansk jord. God underholdning på farten.

NATIONAL FOOTBALL LEAGUE: WWW.NFL.COM

Frederik Strand og Ove Kryger Rasmussen

LÆS Sæsonen for amerikansk fodbold nærmer sig. Efter off-season skal man lige have styr på de forskellige spillerhandlere og nye NFL-spillere. Den bedste indgang til statistikker, information og videoer fra sporten er nfl.com..

Daniel Andreasen

Premierløjtnant ved
Hærens Efterretningscenter

FORSVARSGALLERIET.DK

LEOPARDENS SKUD -DET MEST DOWNLOADEDE

En kampvogn, en F-16 og en frømand. Det er motiverne på de mest downloadede billeder i forsvarsgalleriet.

AF SUNE WADSKJÆR NIELSEN / VFK

SJÆLDENHED

Forsvarsgalleriet er en fælles billedsamling, som har eksisteret siden juni 2013. Og som heldigvis bliver brugt mere og mere. Alene i 2015 er omkring 7000 billeder i skrivende stund downloadet fra Forsvarsgalleriet. De tre mest populære viser henholdsvis en Leopard 2 i Oksbøl, en F-16 og en frømand, der bevogter et skib. Disse tre fotos har Forsvarets medarbejdere brugt til at illustrere historier på hjemmesider og Facebook eller til briefinger og i præsentationer. Målsætningen med forsvarsgalleriet er, at Forsvarets medarbejdere og offentligheden altid kan

finde relevante billeder af Forsvarets aktiviteter.

Download eller upload fotos

Som medarbejder i Forsvaret kan du få adgang til 154.000 fotos i forsvarsgalleriet. Du får et log ind ved at skrive til email forsvarsgalleriet@mil.dk. Alternativt kan du benytte den offentlige tilgængelige samling på forsvarsgalleriet.dk, der rummer 66.000 fotos. Forskellen på de to samlinger er, at der er sorteret mange dårlige fotos og dubletter fra i den offentlige del af forsvarsgalleriet. Hvis du tager flotte fotos i tjenesten, må du meget gerne uploade dem til forsvarsgalleriet, hvis de ikke er klassificerede. ■

Forsvarsgalleriet mest populære foto: Det er taget fra en drone af en Leopard 2A5 kampvogn fra panserbataljonen i Jydske Dragonregiment, der 24/6 tester ny ammunition i Oksbøl Øvelsестerræn. Foto: Bo Nørgaard, VFK.

I juni blev forsvarsgalleriet udvidet med 45.000 fotos fra hele Søværnets historie. Disse billeder bliver også downloadet flittigt. Det mest populære i den kategori er dette maleri af orlogsskibe under Store Nordiske Krig 1709-1720. Fra venstre sandsynligvis PRINS CHRISTIAN (1697) og LØVENDALS GALEJ (1712). Oliemaleri af B. H. Grodtschilling.

Værnsfælles Forsvarskommando har fået scannet omkring 35.000 negativer, som oprindeligt kommer fra Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste. Om lørdagen på Forsvarets facebookside hjælper vores følgere os med at identificere tid, sted og andre detaljer. Op mod 9.000 fotos er på den måde tilføjet forsvarsgalleriet. Dette foto (t.v.) med militærpoliti og Nimbusmotorcykler på Jægersborg Kaserne er fra omkring 1960. Det er i top 10 over de mest downloadede. Fotograf ukendt.

KOMMENTAR

Vi skal også kunne føre i nuet

En kold januarmorgen knap fire uger efter, jeg var tiltrådt som chef for Veterancentret, besøgte jeg KFUM Soldaterhjem i Fredericia, hvor Esther er vært. Den kolde morgen blev hurtigt fortrængt af mødet med en meget hjertevarm og passioneret vært, som brændte for at hjælpe veteraner. Hun vil gerne gøre det endnu bedre, men lagde ikke skjul på de udfordringer, der følger med. Esther er klar til at hjælpe de veteraner, som bor på soldaterhjemmet 24/7. Opgaverne spænder fra at hjælpe dem med at stå op til at skabe rum og mulighed for, at de kan have samvær med deres børn på hjemmet. Det sidste havde vi en lang snak om, og Esther videregav ikke alene en masse viden til mig. Hun fik også synliggjort de udfordringer, der følger med veteraners mulighed for at være sammen med deres børn, når de bor på et soldaterhjem.

Det blev et vigtigt emne, som jeg tog med tilbage. Samtidig kunne jeg tænke over, hvilket succeskriterium mødet med Esther så hørte ind under? Hvad var målsætningen med mødet? Svaret er ingen af delene. For et møde mellem to mennesker – og dermed alle aktiviteter eller handlinger – skal ikke nødvendigvis kunne henføres til mål- og rammestyrt. Til gengæld fik jeg mulighed for at høre om Esthers virkelighed; hvad hun havde brug for og havde af idéer.

Kort tid efter besøgte jeg Flyverstab. Det stod hurtigt klart, at den nuværende belastning på personellet er stor, men at der sandsynligvis er tale om en anden type belastning end den, Hæren oplevede under de store udsendelser til Irak og Afghanistan. Vi ved ikke nok om, hvad det betyder for de udsendte soldater. Kan vi undersøge det nærmere, vil det være en rigtig god ide. Særligt fordi langt de fleste af vores procedurer inden for veteranområdet i dag er baseret på Hærens erfaringer.

Det at lytte og få input, når man mødes med sine samarbejdspartnere, er der intet nyt i for Veterancentret – og så måske alligevel. Det nye ligger i at gøre det i endnu højere grad, på flere måder og ikke mindst skabe rammerne for, at det kan lade sig gøre. Veterancentret skal evne at kunne identificere behov tidligst muligt, sætte behovene på dagsordenen og efterfølgende iværksætte en helhedsorienteret støtte og indsats. Det gælder på alle områder. Men hvis vi tror, at vi kan planlægge og styre alt ud fra analyser foretaget året før og ikke også evner at tage højde for situationen, som den udvikler sig, og den kendsgerning, at vi arbejder med selvstændigt tænkende mennesker, så mister vi evnen til at agere og til at føre i nuet.

Jette Albinus
oberst
chef for Veterancentret

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver?

I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

KULTUR OG KRIGSFØRELSE

Kultur anses i stigende grad som central i forbindelse med tidens krigsførelse

Som antropolog har Maya Mynster Svendsen undersøgt soldaterkultur både ved den afghanske hærs officersskole i Kabul og ved det britiske militærakademi Sandhurst.

Foto: FAK

AF THOMAS JERICHOW / FAK

KULTUR

Antropologer er ofte forbundet med en slags opdagelsesrejsende, der drager til eksotiske afkroge af verden for at studere stammefolk og andre fremmede folkefærd. Antropologer bevæger sig dog i stigende grad også i mere hjemlige sammenhænge, hvor de udforsker menneskers sociale og kulturelle verdener og derigennem tilbyder en forståelse af, hvorfor og hvordan individer handler i samfundet. Men hvad laver en antropolog egentlig i det danske Forsvar?

Spørgsmålet

Hvad laver en antropolog ved Forsvarsakademiet?

Maya Mynster Christensen er forsker ved Forsvarsakademiets Institut for Sprog og Kultur, hvor hun arbejder med at udvikle ny viden om, hvordan kultur påvirker militære operationer. Den viden skal forbedre danske officerers og militære stabes evne til at indarbejde kulturelle forhold i militære planlægningsprocesser og i den taktiske udførelse af internationale operationer.

Som antropolog sidder man ikke blot ved skrivebordet og arbejder. Antropologen tager ud i felten for at få et indblik i praksis. For at kunne bidrage til optimering af Forsvarets internationale opgaveløs-

ning har Maya blandt andet været på feltbesøg ved den afghanske hærs officersskole i Kabul, hvor også danske soldater fungerer som mentorer, og ved det britiske militærakademi Sandhurst, hvor vestlige koalitionsstyrker trænes før deployering. Her har hun gennem observationer og interviews indsamlet datamateriale, der anvendes til udviklingen af analyseværktøjer, der skal sikre en effektiv anvendelse af kultur i den militære tænkning og planlægning. Den indsamlede data bruger hun også til at understøtte forskningsbaseret uddannelse af Forsvarsakademiets kadetter og til at støtte kulturuddannelse af Forsvarets øvrige ansatte.

Kultur anses i stigende grad som central i forbindelse med tidens krigsførelse. Som antropolog i Forsvaret håber Maya på at kunne bidrage med et nyt blik på kulturelle processer i missionsområder, men også med et nyt blik på kultur internt i Forsvaret. For at kunne optimere Forsvarets internationale operationer er det vigtigt ikke blot at fokusere på 'de andres' kultur, men også at blive klogere på vores egen kultur, mener Maya. ■

MAYA MYNSTER CHRISTENSEN SPØRGER:

Hvad laver en ansat ved den nye specialoperationskommando?

STYRK ENHEDENS KOMMUNIKATION

Forsvaret decentraliserer i disse år en del af produktionen til internetplatforme, Forsvarsavisen, sociale medier og de fleste andre informationstiltag. Det betyder at din enhed selv skal styrke jeres kommunikation og medieproduktion. Samtidig vil der – også i fremtiden – være behov for Presseofficerer både herhjemme og i de internationale missioner. Derfor opretter Forsvarsakademiet i uge 40 Presseofficerskursus og senere på efteråret udvidet skrive og fotokursus. Kurserne er tilgængelige for alle med nuværende eller kommende relevant funktion.

Læs mere på www.fak.dk under kurser - eller ring til Thomas Jerichow på 51 59 07 27 og få mere at vide.

PROFILER

"LAN" GIVER ET BIDRAG MERE

Henrik Kanstrup har mange år som chef med sig i bagagen. Lige nu er han med Flyvevåbnets helikopterbidrag i Afghanistan. Og selv om hans karriere startede som kamppilot, vil han ikke dømmes på sin flyvervinge.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

ERFARING

- Til august har jeg været i Flyvevåbnet i 32 år, og hold op, hvor har det været spændende. Så man kan godt sige, at jeg er gift med jobbet, men det gør ikke noget, for jeg er glad hver dag, jeg går på arbejde, siger oberstløjtnant Henrik Kanstrup. Han er til daglig chef for Operationsafdelingen på Helicopter Wing Karup.

Da Henrik Kanstrup med pilotnavnet LAN tog af sted til Afghanistan i begyndelsen af juli måned, var det som chef for Resolute Support Missions danske helikopterbidrags hold 5. Dermed har han været udsendt med samtlige af Flyvevåbnets kapaciteter – kampfly, transportfly, radar og helikopter – og vel at mærke som chef.

- Et helikopterbidrag er det sidste, jeg mangler i min række af udsendelser, og det er lidt unikt. Det er jo helt fantastisk at prøve kræfter med det her, og jeg har været rigtig heldig at prøve så meget, siger Henrik Kanstrup.

Han ser frem til stillingen som chef for helikopterbidraget. Bidraget har base i det nordlige Afghanistan lige uden for byen Mazar-e-Sharif. Det har været udsendt siden januar 2015 og består af cirka 75 personer og to EH101 troppetransporthelikoptere. Deres opgave består i at yde transport-helikopterstøtte og være på evakueringsberedskab for koalitionssstyrkerne.

Fra ét fly til det næste

Henrik Kanstrup fløj som 20-årig sin første solotur i træningsflyet T-17 Supporter på Flyveskolen Avnø. Det var helt tilbage i 1984, og to år efter var han færdiguddannet F-16 pilot. Herefter fulgte nogle år som F-16 pilot, instruktør på Flyveskolen, instruktør i USA og senere eskadrillechef for Eskadrille 726 i Aalborg. Her havde han sin første udsendelse til Balkan som chef i 1999. Men F-16 blev ikke det eneste fly, han fik med at gøre.

I 2003 var det tid for Henrik Kanstrup til at gå om bord i et noget større fly. Han blev omskoleet til transportflyet C-130 Hercules og endte som eskadrillechef for Eskadrille 721 i Aalborg. I 2005 var han chef for C-130 bidrags første hold til Afghanistan. Herefter fulgte nogle år i forskellige chefstillinger i Flyvertaktisk Kommando.

- Det er lidt utraditionelt som pilot at have prøvet så meget forskelligt, som jeg har. Det, der har drevet mig, er, at jeg ikke har været bange for at prøve kræfter med noget nyt, forklarer han.

I 2012 skiftede Henrik Kanstrup endnu en gang job. Denne gang til chef for Operationssektionen på Helicopter Wing Karup. Han kom hermed til at arbejde med en ny flytype, nemlig helikoptere. I 2013 var han udsendt som næstkommanderende for Kandahar Airfield i Afghanistan.

- Det var en kæmpe oplevelse at prøve kræfter med ledelsesansvaret for driften af Kandahar Airfield med 30.000 mennesker og at lægge planen for, hvordan man skulle lukke den ned, siger Henrik Kanstrup.

Tager fanen med hjem

Udsendelsen med EH101-helikopteren bliver hans fjerde med chefansvar. Dermed har han været ud-

sendt med alle Flyvevåbnets kapaciteter.

- Jeg har jo rigelig erfaring med at lede og træffe beslutninger, men jeg er ikke opdateret på at flyve helikopter, så det lader jeg være med at gøre mig klog på, siger Henrik Kanstrup.

Udover opgaven som chef kommer Henrik Kanstrup formentlig hjem med fanen. Hold 5 bliver efter planen Danmarks sidste helikopterbidrag til Resolute Support Mission. Og Henrik Kanstrup skal således sammen med sine medarbejdere lukke missionen ned.

- Mit job er at varetage en opgave, der virker, og få den afsluttet på en værdig måde. Ikke mindst skal jeg sørge for, at alt personel og materiel kommer hjem i god behold. ■

BLÅ BOG

Oberstløjtnant

Henrik Rieland Kanstrup, pilotnavn LAN
Født i Aalborg i 1964, 51 år

LAN's flyhop

Uddannet F-16-pilot i 1986
Omskoleet til transportflyet C-130 Hercules i 2004 for at blive chef for Eskadrille 721.

I 2012 chef for Operationsafdelingen på Helicopter Wing Karup, der huser EH101, -Fennec- og Lynx-helikopterne, samt T-17 og operationsstøtteeskadrille 660.

US Bronze Star

I 2014 modtog Henrik Kanstrup det amerikanske militærs medalje Bronze Star som anerkendelse for sin indsats som næstkommanderende for Kandahar Airfield.

KOMMENTAR

Mentor-mission i Afghanistan er uhyre vigtig

Nogle mener, at en mentor-udstationering i Afghanistan er spild af tid, men jeg vil gerne slå et slag for, at netop denne opgave er uhyre vigtig. Det er her, vi giver afghanerne værktøjerne til selv at løse de opgaver, som andre i mange år har løst for dem.

NATO indstillede alle kampopgaver i landet og erstattede ISAF med Resolute Support Mission den 1. januar 2015. Mange lande har skåret ned på deres tilstedeværelse, og det gælder også Danmark. Det betyder i praksis, at afghanerne selv skal stå for opretholdelse af sikkerheden.

Danmark har nu et styrkeloft på ca. 160 mand. Tolv af os er udstationeret i Camp Qargha i Kabul ved den afghanske officersskole, hvor vi virker som mentorer (rådgivere) for både befalingsmænd, kompagnichefer og delingsførere, hvoraf mange af dem underviser på skolen.

Men hvordan er det så at mentorere soldater med markant anderledes arbejdsvilkår og -metoder, end vi er vant til hjemmefra? Et eksempel:

Det er en helt almindelig lørdag - første arbejdsdag i ugen - og jeg sidder til møde ved mit afghanske kompagni. Det minder om et ugemøde i Danmark, og vores overordnede ønske fra mentorernes side er, at det faste personel i kompagniet er klar over, hvem der afholder de enkelte lektioner, og hvornår de har tid til at forberede dem.

Det starter da også meget fint, men allerede efter kort tid er vi langt uden for dagsordenen. Efter en time hæves mødet, og resultatet er noget vagt: Der er truffet løse aftaler om, hvem der muligvis kan afholde nogle af de enkelte lektioner, men der er ikke koordineret hjælpemidler, cases, booking af faciliteter eller noget andet. Og hvad gør man så som mentor?

Afghanernes tilgang til planlægning ligger lysår fra den danske. Ydermere har vi som mentorer ikke befalingsret over vores afghanske kolleger, og vi kan derfor kun rådgive og støtte. Det giver et konstant dilemma mellem at hjælpe på den ene side og at lade underviserne falde igennem på den anden. For selvfølgelig skal de lære af deres fejl - men konsekvensen ved ikke at rådgive er ofte, at skolens elever ikke får lært de ting, der er nødvendige.

Men hvornår er det så godt nok? Vi arbejder med begrebet "Afghan good enough". Det bliver aldrig en hær, som vi kender den hjemmefra, og det er heller ikke meningen. Mit mantra er, at hvis resultatet i dag er bedre end i går, så er det "godt nok under afghanske forhold". Man er nødt til at stræbe mod fremskridt men uden at forvente perfektion. Gør man det, bliver man skuffet. ■

Michael

kaptajn
udsendt mentor på DANCON
RSM hold 2, ANAOA.

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

F-16 hjem til tjek

- Regeringen agter at tage flyene hjem for at lave en grundig reparation af dem, restituere personalet og efteruddanne piloterne. Så agter vi at genudsende dem i forsommeren 2016, så de kan deltage i bekæmpelsen af ISIL.

Udenrigsminister Kristian Jensen (V) om det danske F-16 bidrag til kampen mod ISIL.

Fredericia Dagblad

24. august 2015

Falsk melodi om forsvaret

- For hver dag der går, uden at den nye minister gør op med de stærke embedsmænds styre af departementet, påtager han sig et større medansvar for forsvarrets skæve udvikling.

Berlingske Tidende på lederplads om forholdet mellem ressourcer og ambitioner i Forsvaret.

Berlingske Tidende

24. august 2015

Fredericia får sit eget krigsskib

Det er vigtigt for Søværnet at have et forhold til befolkningen. Vi har en professionel stolthed over vores arbejde og vil gerne vise arbejdspladsen frem. Og så er det vigtigt for befolkningen at kunne se, hvad skattekroneerne bliver brugt på.

Skibschef og kommandørkaptajn Jens Bjørnsteen om at Fredericia har adopteret fregatten Iver Huitfeld.

Fredericia Dagblad

25. august 2015

Ledertalenter strømmer til erhvervslivet

- Det er en klassisk misforståelse, at Forsvarets ledere er sådan nogle, der råber ordrer ud. Det indtryk har man fra krig og kamp, men det er slet ikke sådan, det foregår. De er vant til at lede enormt forskellige mennesker, og det gør dem til nuancerede og demokratiske ledere.

Erhvervspsykolog Merete Wedell-Wedellsborg om Forsvarets leders evner i det civile erhvervsliv.

Dagbladet Holstebro-Struer

22. august 2015

MED ANDRE ØJNE

RONNY EMBORG / KØKKENCHEF

Ronny Emborg

Kok og køkkenchef på Restaurant Atera i New York.

32 år gammel, bosiddende på Manhattan i New York sammen med kæresten Malene og sønnen Viktor på to år.

Kok og værnepligtig på Kongeskibet Dannebrog 2004/05.

Har været chef på AOC, Geranium, Restaurant Herman og d'Angleterre, der alle har en eller to Michelinstjerner.

Blev i 2007 udnævnt til Årets kok i Danmark og i 2002 som "Culinary Star of Europe".

Livret: Øllebrød.

Det mærkeligste jeg har spist: Sønemoner med kaninhjerne.

Om feltrationer: Det er skam udmærket mad, og hvis bare man er sulten nok, så smager en feltration godt.

Alt kan lade sig gøre, hvis man har modet

Den danske kok Ronny Emborg er et stjernes kud på den internationale madscene. Karrieren startede på Kongeskibet Dannebrog, hvor han som nyuddannet kok havde ansvaret for at lave mad til besætning, kongelige og gæster ombord.

AF CHARLOTTE JANSEN / VFK

MESTERKOK

Da Ronny Emborg i 2005 var souschef på Hotel d'Angleterres restaurant på Kongens Nytorv i København, blev han og stedets køkkenchef smidt på porten, fordi de nægtede at servere den gamle, danske fiskeret "Stjernes kud". Otte år senere blev Ronny Emborg bedt om at komme tilbage til d'Angleterre, for efter en totalrenovering af hotellet var restauranten klar til at være den gourmetrestaurant, som Ronny Emborg og den tidligere køkkenchef havde forsøgt at gøre den til.

- Efter kort tid fik vi den første Michelinstjerne i hotellets 260-årige historie. Det er jeg ret stolt af, siger Ronny Emborg.

Stjernes kud er også et af de ord, danske og internationale branchefolk bruger om Ronny Emborg. Siden dengang han nægtede at servere den traditionelle fiskeret, har han været køkkenchef på flere danske gourmetrestauranter, blandt andet AOC og Geranium. Han har været ansat på tre forskellige udenlandske restauranter, har høstet Michelinstjerner og er blevet kåret som årets kok i Danmark.

Som ung aftjente Ronny sin værnepligt på Kongeskibet Dannebrog, og han er ikke i tvivl om, at erfaringen herfra er en af årsagerne til, at han efter kun 10 år har opnået stjernestatus i kokkeverdenen.

- Jeg har været mange steder i løbet af min karriere, og jeg har taget noget med mig hver gang, også fra Dannebrog. Og selvfølgelig har jeg også brugt min erfaring fra Dannebrog til at promovere mig selv, siger Ronny Emborg.

Ikke lyst til værnepligt

Ronny Emborg startede sin karriere som opvasker, inden han i 2004 blev uddannet

kok på Molskroen. Da han efterfølgende skulle aftjene sin værnepligt, var han heldig at få plads som kok på Kongeskibet Dannebrog. Men den unge Ronny Emborg følte sig i første omgang ikke heldig, for han var ambitiøs og havde andre planer.

- Jeg var lidt frustreret over, at jeg skulle

”

Jeg tror, at hvis man hele tiden udvikler sig og fokuserer på at gøre det godt, så bliver man også belønnet.

ind og aftjene min værnepligt. På det tidspunkt var jeg på kokkelandsholdet og var på vej til OL, og jeg syntes ikke, jeg havde tid til det, siger han.

Trods modvilje og manglende lyst blev Ronny Emborg alligevel hurtigt glad for at

være en del af besætningen på Dannebrog. For selvom han på Molskroen havde brugt det meste af tiden på at lave gourmetmad og deltage i forskellige kokkekonkurrencer, så lærte han også noget af at være en del af det hold, der skulle sørge for mad til folkene om bord.

- Under min uddannelse lavede jeg aldrig mad til store selskaber. Det interesserede mig ikke. Men det fik jeg prøvet på Dannebrog, for inden vi tog på sommertogt, skulle vi stå i København og lave 100 kurver, som skulle serveres fem forskellige steder på Grønland. Maden skulle klargøres og konserveres eller fryses ned. Når vi så kom til Grønland, fik vi nogle enkelte ting at supplere med, inden vi skulle stå klar med det hele. Det var en stor udfordring at lære at organisere det, og det var her, jeg lærte kunsten at langtidstilberede, siger Ronny Emborg.

Køkkenchef for de kongelige

Af de omkring 40 værnepligtige, der sammen med Ronny Emborg aftjente deres værnepligt på Kongeskibet Dannebrog i 2004, var der tre kokke. De to lavede mad til besætningen, mens Ronny Emborg havde den uofficielle titel af hofkok og skulle sørge for at bespise de kongelige. Men de unge værnepligtige hjalp hinanden, for kammeratskabet ombord var godt.

- Jeg var den, der havde mest erfaring som kok, så det var helt naturligt, at det var mig, der lavede mad til de kongelige. Men vi hjalp selvfølgelig hinanden. Vi ville alle gerne lave noget godt, men der skulle også være tid til at have det lidt sjovt sammen, siger Ronny Emborg.

Han var dagligt i dialog med Prinsgemalen, hvor de sammen planlagde dagens menu. Den korte tid til planlægning var ny for Ronny Emborg, der havde været vant til, at

alting blev planlagt til mindste detalje, og at der blev lavet prøveretter og smagt til, før maden blev serveret for gæsterne. Men det var der ikke tid til på Dannebrog.

Den unge kok blev indimellem også udfordret af at skulle lave mad af mere sjældne råvarer. Selvom han fra Molskroen var vant til at lave spændende og eksperimenterende mad, kom han ofte ud for at stå med råvarer, som han ikke kendte noget til. Det kunne være snekrabbe på Grønland eller ukendte fisk i Athen, hvor Dronning Margrethe og Prinsgemalen den sommer var til Olympiske Lege.

- Jeg mødte mange nye udfordringer ombord på Dannebrog. Det var rigtigt spændende, og jeg er glad for mit ophold der, siger Ronny Emborg.

Nye eventyr i New York

I foråret 2015 blev Ronny Emborg kontaktet af ejeren af Atera, en af New Yorks førende gourmetrestauranter. De søgte en ny køkkenchef og ville gerne smage Ronnys mad. Så han rejste til New York, hvor han serverede en treretters menu for dem. De var begejstrede, og i maj måned flyttede Ronny Emborg og familien fra Vanløse til det sydlige Manhattan.

Det er første gang, en dansk kok er blevet headhuntet til en tostjernet Michelinrestaurant i udlandet, så det i sig selv er lidt af en bedrift. For nogle kunne det måske ligefrem være det ultimative mål, men Ronny har planer om mere.

-Vi skal have tre Michelinstjerner. Men det handler ikke bare om at få flere stjerner. Jeg tror, at hvis man hele tiden udvikler sig og fokuserer på at gøre det godt, så bliver man også belønnet. I vores branche sker det med stjerner, og jeg er overbevist om, at hvis man har modet, så kan alt lade sig gøre, siger Ronny Emborg. ■

7

”
Den er meget kraftig
i smagen, og selv om
det er en feltration
bliver den ikke kedelig
i længden.

AMALIE, PREMIERLØJTNANT
KYLING SUR/SØD MED RIS

”
Den smagte for meget
af kikærter og var
en smule melet, men
ellers havde den
en god substans og
mættede godt.

CARLSEN, SERGENT
KIKÆRTER MED KARRY, LØG OG KARTOFLER

DE NYE RETTER I FELTRATIONERNE

Veri on 2 af projekt ny feltra-
tion er landet. Der er tale om
en justering primært af hoved-
retterne. Grundlæggende er
de nye rationer samlet set de
mest energirige nogeni nde.
Men hvad synes du umiddel-
bart ord e nyet etter?

”
Den mætter godt,
men jeg synes, den
bliver lidt vammel i
længden.

CASPER, SERGENT
KYLING MED CHAMPIGNON OG PASTA

”
Den er blevet bedre.
Især er det en forbed-
ring at kødsovsen, og
risene er blevet sam-
let i en pakke, så det
bliver bedre kogt.
Improvement.

TORBEN, OVERKONSTABEL AF 1. GRAD
CHILI CON CARNE

HVAD SYNES DU UMIDDELBART OM DE NYE RETTER?

”

I hvert nummer af Forsvars-
avisen beder vi syv ansatte i
forsvaret om at forholde sig til
et sammep ørgen ål.

I denne omgang har vi p ørgt
tidligere udsendte soldater fra
1. logistikbataljon 2. sanitets-
kompagni.

”
Den var faktisk god.
Det virkede til, at
der var noget power i
den. Det var dog lidt
svært at røre rundt i
kartoffelmosen.

SØREN, OVERKONSTABEL
OKSEKØD MED KARTOFFELMOS

”
Den var fin. Hvis man
varmer den lidt læn-
gere tid end angivet og
giver den lidt salt og
peber, så er det en ud-
mærket feltration.

MICHAEL, SERGENT
OKSEKØD MED PASTA OG GRØNTSAGER

”
Den smager vel okay.
Den er godt nok meget
ensformig. Men alt
i alt er det en okay
feltration.

STEFFEN, OVERKONSTABEL 1. GRAD STEFFEN
KYLING SUR/SØD MED RIS

Bliv ven med forsvaret på **Facebook**.....

PLANET STRUKT

ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

